

Naar een Andere Publieke Omroep

Plan voor het révitaliseren
van de oorspronkelijke
maatschappelijke functie
van de publieke omroep ©

Een burger-initiatief
Dr Antonie C.A. Dake, 2004

Naar een Andere Publieke Omroep

Inhoudsopgave

Voorwoord

1. Waarom het publieke omroepbestel veranderen
2. Hoe de publieke omroep op te schonen
3. Wat dit voor de programma's betekent
4. Hoe de andere bestuursstructuur er uit ziet
5. Gevolgen voor de personeelsbezetting
6. De financiering

Bijlage 1. Financiële onderbouwing van het nieuwe bestel

Bijlage 2. Vereiste wetswijzigingen

Bijlage 3. Formatieschema

Bijlage 4. Beschrijving van het huidige omroepbestel

Bijlage 5. De publieke omroep in discussie: actuele citaten

Bijlage 6. De buitenlandse publieke omroep: de Wereldomroep

Voorwoord

Dit rapport geeft een schets van een publieke omroep die is opgeschoond. Bevrijd van alle oneigenlijke elementen. Zoals reclame, sponsoring, commerciële nevenactiviteiten, kijkcijferaanbidding, oneerlijke concurrentie, dure en lange live-sportuitzendingen, duur pretentieloos amusement.

De publieke omroep moet terug naar haar kerntaak. Zij moet een andere publieke omroep worden. Dat wil zeggen, zich uitsluitend nog hoeven bezighouden met het bieden van hoogwaardige informatie, educatie en cultuur voor een veeleisende samenleving.

Geïnspireerd door de recente discussie over de publieke omroep heeft ondergetekende het initiatief genomen een kleine groep bijeen te brengen die de contouren diende te schetsen van een publieke omroep die kwaliteit levert en geen heilloze strijd met de commerciële omroep aangaat.

Deze groep bestond uit:

- Mr. Koos Kalkman, directeur van Multimediaraad B.V. in Leiden, adviseur voor juridische en beleidsmatige aspecten
- Maurice Koopman, achtereenvolgens programmamaker, producent en programma-inkoper bij de VARA, programma-inkoper bij Filmnet in België en Nederland en tenslotte consultant bij SBS.
- Atos KPMG Consulting, financiële specialisten
- Ondergetekende, ondernemer, eerder dagbladcorrespondent in Moskou en Bonn, hoofd politieke redactie van de NOS, lid van de Mediaraad en adviseur van Radio Free Europe.

Dit rapport benoemt de fundamentele keuzes die zouden moeten worden gemaakt. Het zijn stevige, maar haalbare keuzes.

Hoe een programmaschema er uit zou kunnen zien, is bij wijze van voorbeeld ook uitgewerkt

De financiële onderbouwing van deze schets van een opgeschoonde publieke omroep werd uitbesteed aan Atos KPMG Consulting en is bijgevoegd.

We denken een wezenlijke bijdrage te hebben geleverd:

- inhoudelijk, omdat het publieke bestel, met onze oplossing nu eens echt de kans krijgt zijn elementaire maatschappelijke taak te vervullen.
- politiek, omdat partijen die de privaatrechtelijke omroepverenigingen koesteren als afspiegeling van maatschappelijke stromingen, de omroepen als dragers van het bestel zullen zien bevestigd.
- economisch, omdat degenen die met lede ogen aanzien dat de publieke omroep met gemeenschapsgeld de commerciële omroepen beconcurrereert, hun zin krijgen door een scherpe scheiding van commercie en publieke omroep.
- juridisch, omdat de regelgeving die is vereist voor een opgeschoonde omroep bij onze systematiek vooral kan bestaan uit schrappen in bestaande regels.

Wat en wie willen wij bereiken met dit rapport ?

Allereerst hopen we dat er een brede discussie op gang komt over de publieke omroep, zo mogelijk in de geest van de ideeën die in dit rapport worden ontwikkeld. Eigenlijk is er sinds de invoering van de STER in de jaren zestig geen serieuze open, politieke gedachtenwisseling meer geweest over de vraag wat wij in ons land eigenlijk met een publieke omroep wilden en waaróm wij het wilden. Althans een discussie die niet alleen door de besluitvormers in Hilversum en Den Haag werd gevoerd.

Er is ook een andere aanleiding tot deze discussie. In 2005 moet beoordeeld worden welke van de bestaande (of nieuwe) omroepverenigingen erkenning en dus zendtijd krijgen binnen het bestel. Om de besluitvorming daarover te vergemakkelijken, heeft de staatssecretaris van het ministerie van OCW, mr Medy van der Laan, een commissie ingesteld, de Visitatie Commissie onder leiding van dr Alexander Rinnooy Kan. Deze commissie moet in de loop van april zijn oordeel over het reilen en zeilen van de publieke omroep hebben bepaald.

Met deze twee bouwstenen, het rapport van de Visitatie Commissie en ons rapport, moet het mogelijk zijn, dat het kabinet besluit een team van onafhankelijke, externe adviseurs nog vóór het einde van het jaar de contouren van een Andere Publieke Omroep te laten schetsen. Het is de opstellers van dit rapport in ieder geval zonneklaar dat alleen een drastische en snelle ingreep in het bestel het tij kan keren. Wij moeten naar een publieke omroep die de moeite van het in stand houden waard wordt en blijft.

Dr A.C.A. Dake

De financiering van dit rapport is mogelijk gemaakt door International Development and Investment Trust B.V. te 's Gravenhage I.D.I.T. B.V. houdt zich onder andere bezig met het ondersteunen van projecten in de non-profitsector, zoals het publiceren van manuscripten op het gebied van politiek en wetenschap; het initiëren van een Werkstage voor Schoolverlaters en uitwisseling van nieuwsprogramma's tussen TV-stations op de Balkan.

Samenvatting

De publieke omroep opschonen levert betere programma's

Laat de publieke omroep weer voluit functioneren zoals ze echt bedoeld is: kwaliteitsprogramma's brengen waar we als samenleving wat aan hebben.

Dit vergt het krachtig opschonen en versterken van de huidige publieke omroep.

Dat is de strekking van een nieuw plan. Initiatiefnemer is dr A.C.A. Dake, ondernemer en oud-medewerker van de NOS-televisie. Hij acht de invloed van oneigenlijke elementen - commercie, concurrentie, veel en dure live sport, duur amusement - die het waardevolle publieke bestel zijn binnengedrongen, maatschappelijk niet langer aanvaardbaar.

Kijkers wordt hierdoor namelijk een evenwichtige of diepgaande behandeling van teveel cruciale maatschappelijke vraagstukken onthouden.

Programmamakers en programmadirecteuren worden in hun keuzevrijheid sterk beperkt en in volstrekt verkeerde richtingen gedrongen. Naar hun terechte klaagzang wordt onvoldoende geluisterd.

• **Hoe kan het wel**

Het plan ziet betere programma's van de publieke omroeporganisaties langs de volgende weg ontstaan:

• Van drie naar twee TV-netten en toch meer "nuttige" zendtijd voor programmering.

Nu worden 8.000 van de 18.000 zenduren gebruikt voor herhalingen. In de nieuwe opzet -met twee zenders- wordt veel minder tijd besteed aan herhalingen en blijven er netto meer dan 11.000 zenduren per jaar voor normale programmering over

- minder radiozenders: alleen nog Radio 1, Radio 2 en Radio 4. Radio 3FM en 747AM vervallen.
- schrappen van programma's die veel geld kosten en net zo goed of beter door commerciële omroepen gemaakt - en betaald - kunnen worden: de grote live sportverslagen en duur massa-amusement
- het wegsnijden van veel bureaucratie: het NOS-bestuur verdwijnt.

- Meer ruimte voor kwaliteit
 - grotere vrijheid voor programmamakers in het behalen van kwaliteit

- Minder verkeerde prikkels
 - het wegsnijden van alle commerciële aspecten die nu aan de publieke omroep zijn gaan kleven. Dus de STER moet worden opgeheven.
 - sponsoring van programma's en commerciële nevenactiviteiten worden verboden. De programmabladen blijven.
 - niet meer om hoge kijkcijfers hoeven concurreren met de commerciële omroep. De publieke omroep is daarvoor nu eenmaal niet toegerust. Gemeenschapsgeld kan beter worden besteed dan aan populistische programma's.
 - de overheid legt geen verplicht marktaandeel (40%) voor de publieke omroep meer op.

- Meer zeggenschap voor de omroepen
 - de omroepverenigingen moeten het voor het zeggen krijgen
 - instellingen die niet van de omroepverenigingen zijn, zoals de NOS en de NPS kunnen worden opgeheven. De organisatie van de publieke omroep kan daardoor afslanken en vereenvoudigd worden.
 - de omroepen kunnen de taken van NOS en NPS tesamen overnemen en vervullen door oprichting van een nieuwe gezamenlijkheid
 - de politiek wordt op grote afstand gezet, door minder en minder gedetailleerde regels

Het plan voor “een Andere Publieke Omroep” schetst een reeks maatregelen die het beoogde doel moeten helpen bereiken.

- Het plan is goed doordacht, mede omdat het door omroepspecialisten is opgesteld (zie het Voorwoord)
- Het is stevig financieel onderbouwd, door Atos KPMG Consulting.
- Het geeft ook aan welke wetswijziging nodig zal zijn.

Het is nu aan de omroepverenigingen en de politiek en liefst aan een wijder geïnteresseerd publiek om dit voorstel op te pakken.

Het nieuwe systeem heeft grote voordelen. Voor kijkers, voor omroepmedewerkers, voor omroepbestuurders, voor politici en zelfs voor de commerciële omroepen die een hybride concurrent kwijtraken.

- **Voordelen voor de kijker**

De kijker gaat er bij een Andere Publieke Omroep dan ook sterk op vooruit. Er komen twee duidelijke geprofileerde netten die van 's ochtends 7 uur tot 's nachts 1 uur uitzenden.

- **Nederland 1 wordt nieuwszender**

Er komt ruimte om snel op nieuwsontwikkelingen te kunnen inspelen en er komt armslag om grote maatschappelijke vraagstukken beter te belichten. In de aanzienlijke hoeveelheid tijd die op dit kanaal nog overblijft als de nieuws- en achtergrondredacties hun dagelijkse bijdragen hebben geleverd, kunnen culturele en andere programma's voor specifieke doelgroepen worden uitgezonden.

- **Nederland 2 wordt familie-zender**

Kinderen komen er ruim aan hun trekken, evenals de ouders.

In alle gevallen kunnen nu betere programma's ontstaan, gezien de voorwaarden die zijn geschapen.

Er zullen ook minder vaak programma's worden herhaald en nooit in prime time.

In het plan is - bij wijze van voorbeeld - tot in detail uitgewerkt hoe programmacategorieën door de dag heen over deze beide netten zouden kunnen worden verdeeld.

- **Voordelen voor omroepverenigingen**

De omroepverenigingen gaan er ook sterk op vooruit.

Zij krijgen het direct of indirect voor het zeggen bij de gehele programmering.

Gegeven de indeling binnen de 2 netten, kunnen omroepen bijvoorbeeld beslissen welke programma's zij daarvoor willen aandragen. Ook als tot indeling in vaste bespelers per net zou worden overgegaan, moet het mogelijk blijven dat de omroepvereniging op het ene net ook programma's voor het andere net kan leveren.

Er komt voorzover gewenst ook meer ruimte voor gezamenlijk verzorgde programma's. De omroepverenigingen kunnen daarvoor bepaalde bedrijfseenheden opzetten, die taken verrichten die nu door NOS en NPS worden verricht, zoals het Journaal en verslag doen van nationale gebeurtenissen.

De "bij uitstek"-taken van de NPS zullen de omroepen overnemen.

Zo kunnen door de overheid opgelegde organen als de NOS en de NPS waarover de omroepen weinig te zeggen hebben en die hun speelruimte beperkt, worden opgeheven.

• **Voordelen voor de politiek**

Voor de politiek is er het voordeel dat zij zich niet meer nadrukkelijk met de publieke omroep hoeft bezig te houden. Het systeem is vereenvoudigd: de omroepen zijn de baas; de netten worden duidelijk geprofileerd.

Zowel de commerciële als de publieke omroepen kunnen zich elk aan hun scherp onderscheiden taken wijden. Er wordt door de publieke omroep niet meer met gemeenschapsgeld geconcurrereerd tegen commerciële omroeporganisaties op het punt van dure sport en amusement.

De overheid dient wel de financiering van een Andere Publieke Omroep veilig te stellen nu de STER wegvalt. Er wordt in dit rapport vanuit gegaan dat de overheid via de Rijksbijdrage uit de Algemene Middelen de publieke omroep op dezelfde voet blijft financieren.

De totale kosten van de omroep nieuwe stijl bedragen 520 miljoen euro. Dat is 243 miljoen euro minder dan het huidige publieke bestel vraagt.

• **Voordelen voor de commerciële omroepen**

Aan hen worden al die programmasoorten overgelaten waar zij het beste in zijn: massavertier brengen in de vorm van glamour-amusement, spelprogramma's, live sport en populaire films.

Overige aspecten

• **Sport**

Niet alle sport verdwijnt bij een Andere Publieke Omroep.

De live-verslagen die verdwijnen, vormen driekwart van de totale sportuitzendingen. Maar dagelijks zal er nog wel een uur sport op tv zijn, bestaande uit samenvattingen en reportages, vergelijkbaar met de huidige woensdagavonduitzending van Studio Sport

• **Radio**

De opzet zoals die voor televisie is geschetst, wordt in grote trekken ook voorzien bij radio. Dus minder netten en duidelijke profilering in o.a. een nieuwszender en een familiezender.

Radio 3FM en 747 AM worden opgeheven en de overige zenders worden programmatisch aangepast. De 3FM-frequentie kan worden aangeboden aan marktpartijen.

- **Internet**

De internetactiviteiten van de publieke omroep worden beperkt tot beheer van de portal en ontwikkeltaken op het gebied van de elektronische programmagids.

Naar een Andere Publieke Omroep

1. Waarom de publieke omroep veranderen

De publieke omroep is het afgelopen jaar sterk in discussie geweest, meer dan in enige periode daarvoor. Er was kritiek van zóveel kanten, dat het zelfs voor een matig geïnteresseerde buitenstaander onmogelijk was om daaraan voorbij te gaan. De belangrijkste punten van discussie waren:

- de programmatische tekortkomingen van de publieke omroep
- de frustraties van programmamakers
- de bestuurlijke onmacht van “Hilversum”
- de door de kabinetten- Balkenende I en II aan de publieke omroep opgelegde bezuinigingen.

Meer specifiek over de programma's waren klachten te vernemen als:

- te veel live sport
- te weinig drama en Nederlandse film
- te weinig documentaires en wetenschapsprogramma's
- te weinig berichtgeving van enige omvang en goed niveau over Europese en andere internationale ontwikkelingen
- te weinig eigen onderzoeksjournalistiek
- te weinig zicht op "de wereld om de hoek"
- te weinig oog voor jongeren, ouderen, jonge-ouderen, oudere-jongeren, allochtonen, etc.
- te veel spelletjes en gelijksoortige "verstrooiing"
- te veel inhoudsloze gesprekjes met Bekende Nederlanders
- rechtstreekse concurrentie van Radio 3FM met commerciële omroepen als Radio 538 en Yorin FM
- zeer lage luistercijfers en een laag bereik in de doelgroepen van 747AM

Over bestuursaspecten viel te vernemen:

- leegstand van studio's
- dure behuizing
- inhuur van deskundigheid en techniek tegen te hoge tarieven
- te veel overhead bij de grote zendgemachtigden
- te veel overhead bij de kleine zendgemachtigden

Voor een overzicht van de kritiek, zie Bijlage 5.

Kortom, allerwegen bestaat het gevoel dat de publieke omroep niet waar maakt waarvoor zij ooit bedoeld is geweest, of niet presteert wat zij zou kunnen presteren.

Vandaar dat we de volgende elementen bespreken:

- de oorzaken van de klachten
- de nerveuze reactie van de publieke omroep
- de publieke omroep moet terug naar haar kerntaak

• De oorzaken van de klachten

Deze klachten en de discussie daarover hoeven niet te verbazen.

We kijken immers tegen het eindresultaat aan van stuk voor stuk niet goed uitgekakte ontwikkelingen. Achtereenvolgens:

1. De intrede van een publiek element in een privaat opgezet systeem: de NOS
2. De intrede van een commercieel element in het op geestelijke stromingen gebaseerde publieke bestel: de STER
3. De intrede van omroepverenigingen die ideologisch minder scherp geprofileerd waren: TROS, VOO, BNN
4. De intrede in het omroepbestel van commerciële radio en televisie: RTL en SBS c.s.

1. De intrede van een publiek element in een privaat opgezet systeem

Het ver voor de Tweede Wereldoorlog puur privaat opgestelde bestel, met omroepverenigingen die uitzendrechten kregen, heeft na de oorlog ook een publiek aspect gekregen. Dat kwam doordat de politieke discussie en dus het bestel is blijven steken halverwege de ontwikkeling naar een nationale omroep volgens het BBC-model. De omroepverenigingen bleven, maar de gezamenlijke taken (Journaals; grote evenementen; live sport; belangenbehartiging) en de ontmoetings-functie van al die aparte maatschappelijke stromingen, kwamen terecht bij een door de politiek bedachte koepelorganisatie, de NOS.

Deze publiek-private constructie heeft – hoe kon het ook anders – een complexe bestuursstructuur opgeleverd waar Hilversum nog dagelijks mee worstelt. Slechts weinigen vinden deze situatie efficiënt. Typeringen als bureaucratisch en machteloos zijn vaker te vernemen.

Omroepverenigingen hebben zich daar altijd ongemakkelijk onder gevoeld. Enerzijds vanwege de aantasting van hun autonomie, anderzijds omdat de overtuiging bestond dat de armslag voor hun eigen programma's werd beperkt. Hun actualiteitenrubrieken versus NOS-Journaal en Den Haag Vandaag bijvoorbeeld.

2. De intrede van een commercieel element in het op geestelijke stromingen gebaseerde publieke bestel

Bovendien was er al sinds het midden van de jaren zestig sprake van de intrede van een commercieel element in het bestel door de oprichting van de STER. Het parlement wilde het toenmalige kijk- en luistergeld niet verhogen, maar was ook niet bereid een directe commerciële invloed op radio of televisie toe te staan. Het is ten slotte de invoering van de STER geweest die als compromis de oplossing moest geven: wel extra financiële middelen, maar niet ten laste van de belastingbetaler.

Het kon natuurlijk niet uitblijven dat het binnenhalen van advertentie-inkomsten via de STER een steeds belangrijker rol is gaan vervullen.

3. De intrede van omroepverenigingen die ideologisch minder scherp geprofileerd waren.

Het omroepbestel was bedoeld om maatschappelijke stromingen ook in de ether goed vertegenwoordigd te laten zijn. Christelijke, socialistische en liberale omroepverenigingen maakten dan ook van die mogelijkheid gebruik.

Maar met goedvinden van opportunistisch redenerende politieke meerderheden verschenen enkele decennia later ook omroepen die een minder duidelijk ideologisch profiel hadden, of minder evident een maatschappelijke stroming vertegenwoordigden, denk aan TROS en Veronica en tenslotte BNN. TROS en Veronica hadden zelfs een puur-piraten oorsprong.

Niet verwonderlijk hebben later omroepverenigingen als de TROS overwogen het publieke bestel weer te verlaten en commercieel te worden. Veronica heeft het ook daadwerkelijk gedaan. De principiële scheiding tussen publieke omroep en commerciële omroep zat bij deze omroeporganisaties niet diep in de genen.

Dit gedrag bracht zelfs een omroep als de VARA kortstondig in de waan dat de tijd van de publieke omroep nu toch op zijn einde liep.

Het gevolg was wel, dat ook op deze wijze de fundamentele, maatschappelijke taak van de publieke omroep naar de achtergrond werd gedrongen, zelfs in het besef van programmamakers en programmadirecteuren.

Marktaandeel, sponsoring en andere commerciële overwegingen begonnen de publieke-programmadirecteuren te beïnvloeden. Zelfs die van de NOS en NPS.

4. De intrede in het omroepbestel van commerciële radio en televisie

De komst van radio- en televisiezenders met programma's, die alleen uit advertentie-inkomsten en andere commerciële activiteiten gefinancierd moesten worden, was voor Nederland een novum.

En dan nog een novum dat werd toegelaten zonder openbaar debat, laat staan politieke besluitvorming, nadat het slinks en clandestien in de Nederlandse huiskamers wist door te dringen. Dat ging o.a. met een zogenaamde U-bocht. Commerciële zenders van Nederlandse origine waren in Nederland niet toegestaan. Maar via zijn vestiging in Luxemburg, waardoor het zogenaamd om een buitenlandse commerciële zender ging die wel op de kabel werd toegelaten, wist RTL Veronique zich toch toegang te verschaffen tot het Nederlandse omroepbestel.

In Nederland hebben die indringer en zijn navolgers zich inmiddels tot volwassen commerciële radio en televisie ontwikkeld. Zowel in termen van aandeel in de kijkcijfers als in commerciële termen hebben HMG (RTL 4 en 5, Yorin), SBS (SBS 6, Net 5) een sterke positie veroverd.

Gevoed door professionele programmaproductenten, zoals wat uiteindelijk Endemol is gaan heten, wisten de commerciële omroepen veel kijkers aan zich te verplichten.

Bij de radio verliep het proces weliswaar wat anders, maar de eindsom is dezelfde: krachtige commerciële zenders, onnatuurlijke concurrentie van Hilversumse programma's en kanalen, twijfelachtige vormgeving van wat ooit met het publieke bestel was beoogd.

Eén ding was wél duidelijk, de aard van de programma's die de commerciële boden, had bijna alles met een batig saldo te maken en weinig met ideologische uitgangspunten, maatschappelijke stromingen of grondige informatie, laat staan met educatie en cultuur.

• Nerveuze publieke omroep

De publieke omroep werd er niettemin knap nerveus van. Ze zag kijkers vertrekken en zag STER-reclamegelden en daarmee broodnodig inkomen wegvloeien. De reactie van Hilversum was meervoudig en per saldo funest.

- Er werd vooral gedacht in termen van concurreren; de strijd aangaan met de commerciële omroepen. Een wezensvreemd element aan het publieke bestel. Dus het uitgangspunt dreigde sowieso op zijn kop gezet te worden.
- De strijd werd bovendien in belangrijke mate uitgevochten met duur amusement en niet minder dure live sportuitzendingen. Om de rechten op die sportuitzendingen te verwerven, werd zelfs tegen commerciële omroepen opgeboden.

• **Het ongelukkige huwelijk tussen live sport en STER**

De uitgaven aan sport en pretentieloos amusement waren evenzovele aderlatingen voor het programmabudget, waaruit de nog wel authentieke publieke programma's moesten worden gefinancierd. Vershraling is de meest voorzichtige typering voor wat er met deze programma-categorieën is gebeurd.

Het is wrang te constateren, dat juist de interactie van 2 elementen die in het publieke bestel zijn ingebracht - de STER en de opdracht aan omroepverenigingen een breed programma-aanbod te verzorgen - de zaak voor de publieke omroep zo op scherp hebben gezet, financieel en programmatisch.

Want dat brede aanbod liet ruimte voor het verzorgen van live-sportuitzendingen. Daaromheen en daarbinnen lieten zich uitstekend advertentieblokken rangschikken, wat de STER als inkomstenbron voor de publieke omroep uiteraard goed uitkwam.

Het aanschaffen van sportrechten - en vooral van live voetbalrechten - is intussen wereldwijde "big business" geworden. Er zijn grote sommen geld mee gemoeid en die moeten via advertenties weer terugverdiend worden om de financiën van de publieke omroep in evenwicht te houden.

Daardoor is een vicieuze cirkel ontstaan: hoge kosten voor bijvoorbeeld live-verslagen van voetbalwedstrijden en samenvattingspakketten maken hoge inkomsten voor de STER nodig en zo komt vervolgens het gehele publieke omroepsysteem onder druk te staan om een zo hoog mogelijk marktaandeel, lees hoge kijkcijfers, te hebben en dienovereenkomstig te programmeren.

Het heeft allemaal niets meer met een maatschappelijke functie te maken. Nog sterker, de publieke omroep is zich op een terrein gaan bewegen waar zij niets te zoeken heeft en commerciële organisaties per definitie veel beter uit de voeten kunnen.

• **Hetzelfde proces bij films**

Het betreft ook niet alleen maar sport en sportrechten, die de lucratieve commercials en sponsoring moeten genereren. Met filmrechten gebeurt hetzelfde. Alleen is het hier voor de publieke omroep al negatief afgelopen. Commerciële omroepen kunnen van productiehuisen veel meer volume aan filmtitels afnemen en krijgen dan ook de voorkeur boven de versnipperde omroepverenigingen.

Op filmgebied zien we dus net als bij de informatieve en andere programma's een toenemende verschraving van het aanbod van de publieke omroep.

• **Negatieve effecten op informatieve programma's**

Ook in het domein van de informatieve programma's - en dan vooral wat betreft de onderwerpkeuze en de wijze van behandeling van die items - lieten de programmamakers van de publieke omroepen zich bewust of onbewust sterk beïnvloeden door de commerciële. De informatieve programma's werden vaak populistischer, opportunistischer, haastiger, oppervlakkiger.

De krappe programma-budgetten laten sowieso nauwelijks toe dat diepgravende en dus dure programma's of series worden ontwikkeld.

Nog sterker: er werd naar presentatoren en programmaformats gezocht die de populariteits-slag met presentatoren en formats van de commerciële zouden moeten aankunnen. Niet altijd met succes, zoals NOVA bewees. Voorzover ze werden gevonden, bleken ze ook geen uitkomst te bieden. Een kwaliteitsimpuls mag het in elk geval niet worden genoemd.

Het commerciële denken is de publieke sector verder gaan overwoekeren doordat programmadirecties of andere onderdelen van het omroepbedrijf zich ook nog eens zijn gaan bezighouden met talloze neven-activiteiten als merchandising, buitenlandse ledenreizen of eigen productiebureautjes.

• **Een zichzelf versterkend proces van verloedering**

Zo zagen we een zichzelf versterkend proces ontstaan dat de publieke functie van het bestel ondermijnde:

- moeizame besturing van het publieke bestel
- verzwakking van het besef waar de publieke omroep eigenlijk voor stond, dus verlies aan focus
- sluipende introductie van commerciële methoden en technieken
- commerciële zuigkracht op de omvangrijke advertentie-inkomsten
- beslag op veel zendtijd en geld door sport en massa-amusement

- een aanslag op authentieke programmabudgetten
- vervlakking van de programma's.

Kortom, op de publieke omroep werd en wordt in toenemende mate een aanslag gepleegd, die het oorspronkelijke wezen en de kwaliteit ervan, is gaan ondermijnen.

• **De publieke omroep moet terug naar haar kerntaak**

Dat alles is nooit de bedoeling geweest. De publieke omroep moet dus terug naar haar kerntaak. Het is haar taak zodanige informatieve, educatieve, culturele en familieprogramma's te brengen, dat burgers zich in onze complexe samenleving goed kunnen informeren, normen en waarden zien functioneren en een bijdrage krijgen aangereikt om zich te kunnen ontplooien. Die kerntaak verwaarlozen terwille van hoge kijkcijfers, sponsorgelden en advertentie-inkomsten is niet aanvaardbaar.

Het is uiteraard niet alleen de publieke omroep zelf geweest, die de ontwikkeling niet heeft weten te keren. Het is mede de politiek die tot op heden heeft nagelaten het publieke bestel op de juiste punten aan te passen.

Organisatie-adviesbureau McKinsey is weliswaar herhaaldelijk op missies naar Hilversum gestuurd, maar efficiency is niet het meest wezenlijke aangrijpingspunt om uit de verloederde situatie te geraken. Omroepverenigingen ondervinden er eerder verder verlies aan identiteit en slagkracht door.

Nu kan alleen een drastische ingreep het tij nog keren. We moeten naar een publieke omroep die de moeite van het in stand houden waard wordt en blijft.

2. De publieke omroep in de herkansing

De publieke omroep weer een kans op goed functioneren bieden, vergt een systeem dat een aantal uitgangspunten respecteert:

- Het weren van alle commerciële invloeden, intern en extern
- Het weren van al die programma-categorieën die door commerciële organisaties ook zouden kunnen worden verzorgd en die omvangrijke budgetten vergen, ten detrimente van de budgetten voor andere programmacategorieën als informatie, drama, film
- Het ontmantelen van de veel te complexe bestuursstructuur
- Het veiligstellen van grotere armslag voor programmamakers

Kortom, de publieke omroep moet terug kunnen keren naar haar kerntaak. Zij moet de commerciële radio en TV laten doen waar die goed in is en zich dus niet begeven op het heilloze pad van concurrentie. Daar kan zij alleen maar programmabudget aan over houden. Tegelijkertijd moet zij ook worden bevrijd van een bestuursstructuur die te weinig bijdraagt aan de oorspronkelijke taakstelling.

• **Principiële belemmeringen zijn er niet**

Ooit is er gekozen voor een publieke omroep met een bepaalde taak- en functieomschrijving (en met een bepaalde omvang), maar voorgeschreven op basis van de Grondwet is dat niet.

Evenmin is voorgeschreven hoe een naast elkaar bestaande publieke en commerciële omroep zich tot elkaar verhouden. Meestal gaat het hierbij om keuzes. In het algemeen worden die keuzes ingegeven door de opvattingen die de overheid heeft over het belang van een pluriforme informatie-voorziening en een ruim aanbod van educatie en cultuur.

In beginsel staat dus niets in de weg als we voor een duidelijke scheiding tussen publieke en commerciële omroep zouden kiezen en de publieke omroep zouden opschonen.

• **Een BBC-kloon of juist niet**

In Nederland zijn wel pleidooien gevoerd om ook in Nederland te komen tot een omroepsysteem naar het model van de BBC.

Dat houdt in dat er slechts één organisatie is die verantwoordelijk is voor de uitvoering van publieke omroeptaken.

Dat heeft natuurlijk de charme van de eenvoud, maar de vraag is of daar in Nederland de omstandigheden voor aanwezig zijn. Want ondanks de sterke rol die NOS en NPS hebben kunnen spelen en ondanks de in de Mediawet opgelegde samenwerking en coördinatie tussen de private omroepverenigingen, is hun rol nog lang niet uitgespeeld.

Bovendien kent ons bestel mogelijkheden om van buitenaf toe te treden, als grote of kleine zendgemachtigde. Dat ziet er misschien mooier uit dan de werkelijkheid toelaat, maar het is in ieder geval een unieke variant die elders niet voorkomt.

• **Omroepverenigingen nog onmisbaar**

Omroepverenigingen en andere zendgemachtigden hebben in hun algemeenheid nog altijd een belangrijk politiek en maatschappelijk draagvlak.

Anderzijds vormen NOS en NPS steeds minder de gezamenlijkheid die zij ooit hadden moeten zijn. Het zijn mede-spelers geworden, die weliswaar hun eigen rol en positie hebben, maar waardoor de omroepverenigingen zich toch sterk tot verdediging van hun individueel eigenbelang genoopt voelen.

Een verandering in het bestel zal daarom de meeste politieke weerklank hebben, als niet de weg van versterking van de positie van NOS en NPS wordt gekozen, maar juist van de versterking van de positie van de omroepverenigingen. Zij krijgen dus het primaat en zij moeten eventuele gezamenlijke belangen maar dienen door het creëren en beheren van een nieuw soort gezamenlijkheid die “van hun” is.

• **Concrete maatregelen om het bestel op te schonen**

Met al deze uitgangspunten in gedachten worden de volgende concrete maatregelen voorgesteld:

- De taakstelling van de publieke omroep wordt aangescherpt. Daartoe worden in ieder geval niet gerekend populaire amusements- en live sportprogramma's die veel geld kosten en net zo goed of beter door commerciële omroepen gemaakt - en betaald! - kunnen worden.
- Kwaliteit moet de norm worden. Er moet meer ruimte zijn voor inhoudelijke en journalistieke criteria, zodat omroepmedewerkers met nieuw elan aan de slag gaan.
- De STER wordt opgeheven. Sponsoring en commerciële nevenactiviteiten worden verboden. De programmabladen blijven.

- Eén televisiezendernet komt te vervallen, er blijven 2 kanalen over: Nederland 1 en Nederland 2.
- Datzelfde gebeurt met radio: daar blijven 3 zenders over: Radio 1, Radio 2 en de klassieke muziekzender Radio 4.
De radiozenders 3FM en 747AM verdwijnen. De popzender Radio 3FM concurreert rechtstreeks met commerciële zenders als Radio 538 en Yorin FM. Er is geen enkele reden om met gemeenschapsgeld hetzelfde te doen als wat de marktsector al in overvloedige mate biedt.
- TV Nederland 1 en Radio 1 worden nieuws- en informatiezender
- TV Nederland 2 en Radio 2 worden familie-zender.
- De kosten voor de overblijvende zenders worden alleen nog gedekt uit belastingopbrengsten, waarover de publieke omroep ook nu kan beschikken.
- NOS en NPS verdwijnen, zowel in programmatische als in bestuurlijke zin.
- De omroepverenigingen krijgen de volledige zeggenschap over de programmering op televisie zowel als radio.
- De omroepverenigingen richten zelf een nieuw gezamenlijkheidsorgaan op dat wordt belast met programmaverzorging en belangenbehartiging.
- De "kleine" zendgemachtigden blijven hun rol vervullen, maar moeten hun overhead bundelen in één efficiënt facilitair bedrijf.

3. Wat dit voor de programma's betekent

• Taakomschrijving

In de nieuwe situatie geldt:

De publieke omroep wordt belast met de productie van gevarieerde informatie waarvan de beschikbaarheid van algemeen belang is. Deze informatie is van belang voor de politieke, maatschappelijke en culturele vorming en ontplooiing van ingezetenen van Nederland, zij is van educatieve, culturele of informatieve aard, zij heeft een algemeen dienstverlenend karakter en de journalistieke onafhankelijkheid van de totstandkoming ervan is gewaarborgd.

*(De formulering is ontleend aan de
Ontwerp-wet op de informatieproductie,
Mediaraad, 1996)*

De programma's blijven beperkt tot:

- de dagelijkse nieuwsvoorziening
- actuele sportverslaggeving
- parlementaire verslaggeving
- verslaggeving inzake de Europese Unie
- verslaggeving van nationale en internationale evenementen
- kunst en cultuur
- multiculturaliteit
- gevarieerde informatie.

• De plaats van sportverslagen

In deze opzet is er bijvoorbeeld maar beperkt plaats voor sport.

Op grond van een EU-richtlijn is Nederland verplicht een zogenaamde evenementenlijst tot stand te brengen. Deze houdt in dat evenementen van aanzienlijk belang voor de samenleving te zien moeten zijn via het open net. Daarmee wordt bedoeld dat evenementen worden uitgezonden via publieke omroep of commerciële omroep en niet via abonneetelevisie, waarvoor apart moet worden betaald.

Het staat de lidstaten tot op zekere hoogte vrij de lijst te bepalen. Die mag echter niet de normale marktverhoudingen verstoren.

Ook sport mag op deze lijst geplaatst worden, maar niet alle sport.

Duidelijk is echter wel dat er uit de Europese richtlijn geen specifieke opdracht voor de publieke omroep voor het brengen van sportverslagen kan worden afgeleid. Het is een politieke keuze.

Gelet op de kosten - omstreeks 79 miljoen euro per jaar - en de vele andere mogelijkheden die de consument heeft om sport op televisie te zien, is het dan ook de vraag hoe extensief de publieke taak gedefinieerd moet worden.

Gezien de gewijzigde omstandigheden lijkt het publieke belang voldoende gediend te zijn met:

1. Het brengen van samenvattingen van nationale en internationale competities van verschillende populaire sporten, waartoe sublicenties kunnen worden verkregen;
2. Het brengen van sporten, waarin niet via andere kanalen in voldoende mate wordt voorzien, die commercieel minder interessant zijn (en dus ook lage kosten voor rechten kennen).

• **Profilering wenselijk**

Een Andere Publieke Omroep ontkomt niet aan vernieuwing van de programmering. Daarbij valt te denken aan twee televisiezenders met een herkenbaar profiel die niet met elkaar concurreren maar juist aanvullend werken.

Zo zou het eerste TV-net de zender kunnen worden voor informatie en cultuur en het tweede net zou familie-zender kunnen worden, voor kinderen en de rest van de familie.

Beide TV-zenders zenden - om de gedachte te bepalen - 18 uur per dag uit, van 's ochtends 07.00 uur tot 01.00 uur 's nachts.

Beide zenders brengen geen amusement zoals dat door de commerciële omroepen wordt geprogrammeerd.

Dat neemt niet weg dat vormen van verstrooiing wenselijk zijn, zeker op de familie-zender. De bespelers van dit net zullen een eigen karakteristiek amusement moeten ontwikkelen dat kwalitatief hoogstaand, niet voorspelbaar en grensverleggend is (denk ook aan cabaret, satire, comedy).

Berichtgeving over sport zal beperkt blijven tot het brengen van nieuws, achtergronden en samenvattingen volgens journalistieke normen.

In deze situatie richt de informatie- en cultuurzender zich primair op volwassenen. De familie-zender richt zich primair op gezinnen met kinderen in verschillende leeftijdsfasen.

Beide televisiezenders worden horizontaal geprogrammeerd, zodat voor de kijkers optimale herkenbaarheid ontstaat.

- **Radio-programmering goeddeels ongewijzigd laten**

Voor de overblijvende radiozenders - voor respectievelijk informatie, gevarieerde programma's en klassieke muziek - worden qua profilering geen grote veranderingen voorzien.

Wel zal als gevolg van de opheffing van 747AM een hergroepering over de eerste twee radiozenders moeten plaats vinden voor programma's gericht op specifieke doelgroepen.

- **Hoe het zendschema voor TV er uit zou kunnen zien**

Proeve van een TV-programmaschema op een willekeurige dag door de week. Uiteraard dient de TV-programmaleiding t.z.t. haar eigen invulling te geven.

Nederland 1. INFORMATIE EN CULTUUR

07.00 - 09.00	Nieuws, weer/verkeer, sport actualiteiten, aankondigingen, financieel
09.00 - 12.00	Herhaling highlights van de vorige dag. Te onderbreken voor evenementen, politiek of ander breaking news
12.00 - 14.00	Nieuws & actualiteiten, sport, consumenteninfo, etc.
14.00 - 15.00	Educatie
15.00 - 16.00:	Programma's voor doelgroepen
16.00 - 17.00:	Documentaire
17.00 - 18.00:	Buitenlands drama
18.00 - 20.00:	Nieuws & actualiteiten, sport, discussie, e.a.
20.00 - 21.30:	Speelfilm
21.30 - 22.30:	Nederlands drama
22.30 - 00.30:	Nieuws, actualiteiten; Den Haag, Brussel, commentaar en discussie
00.30 - 01.00	Muziek

Nederland 2. FAMILIEPROGRAMMA

07.00 - 08.00:	Ontbijtshow, fitness, human interest
08.00 - 13.00:	Kinder TV inclusief school TV
13.00 - 14.00:	Infotainment, talk show, human interest
14.00 - 16.00:	Herhaling highlights vorige dag
16.00 - 19.00:	Kids TV
19.00 - 20.00:	Comedies
20.00 - 20.30:	Populaire quiz
20.30 - 21.00:	Soap
21.00 - 22.00:	Buitenlands drama
22.00 - 23.30:	Speelfilm
23.30 - 00.30:	Infotainment, late night talkshow
00.30 - 01.00:	Muziek

• Toelichting

• De mogelijke opbouw van Nederland 1, de informatiezender

- Vier dagelijkse blokken informatie
 - 07.00 - 09.00 : ontbijtshow met nieuws, interviews en service informatie
 - 12.00 - 14.00 : magazine met nieuws, discussie en service informatie
 - 18.00 - 20.00 : nieuws, politiek, sport en achtergronden
 - 23.00 - 01.00 : late night show, samenvattingen, Den Haag/Brussel, laatste nieuws
- Dinsdagmiddag live het vragenuur in de Tweede Kamer
- Tussen 20.00 en 23.00 ruimte voor culturele programmering: drama, documentaire, kunst, muziek en discussie
- Iedere ochtend tussen 09.00 en 12.00 herhaling van het programma van de vorige avond
- 's Middags programmering voor interessegroepen: minderheden, educatie, cultuur
- De avondprogrammering is gericht op een breder publiek met interesse voor cultuur en informatie
- Zowel aan het einde van de middag als het begin van de avond is er plaats voor enige verstrooiing en lichtere informatie, waarbij kwaliteit en niveau voorop staan
- Zowel 's ochtends als 's middags is er ruimte voor het programmeren van evenementen. In geval van actuele evenementen kan er altijd in de programmering worden ingebroken voor politieke actualiteiten zoals kamerdebatten en voor persconferenties, rampen, vieringen, internationale gebeurtenissen, etc.
- Sportverslaggeving is onderdeel van de dagelijkse nieuwsprogramma's
- De weekendprogrammering wijkt af van die van maandag tot vrijdag.

Er is daarbij vooral rekening gehouden met beschikbaarheid van de potentiële kijker en het gedragspatroon van het publiek in het weekend. Ook is getracht aansluiting te vinden bij programmering zoals die bij het publiek bekend is

- Op zondag is er relatief veel ruimte voor levensbeschouwing en politieke discussie.

• **De mogelijke opbouw van Nederland 2, de familiezender**

- Om 07.00, 13.00, 19.00 en 23.30 is er ruimte voor lichte informatie: consumenteninformatie, medische informatie, kookprogramma's, weer, verkeer, human interest etc.
- Er is veel aandacht voor jongere doelgroepen: kinderen, kids, jongere gezinnen (20 tot 45 jaar)
- Dagelijks van 08.00 - 13.00 uur en van 16.00 tot 19.00 zijn er kinderprogramma's. Binnen die timeslots zal een opbouw naar leeftijdsgroepen moeten worden gevonden.
- Tussen 14.00 en 16.00 worden highlights van de avond ervoor herhaald.
- De avondprogrammering voorziet vooral in Nederlandstalig drama, zowel licht (soap en comedy) als zwaar, alsmede in aangekochte fictieprogrammering, zoals films, series, drama, etc.
- In het weekend is er veel plaats voor muziek in diverse categorieën en voor verschillende doelgroepen: pop voor jongeren, 'middle of the road' en populair klassiek voor iedereen, etc.
- Bij het geprogrammeerde amusement bestaat vooral aandacht voor cabaret, satire, comedy en ander kwaliteitsamusement.
- De sportprogramma's op zaterdag en zondag met samenvattingen, nieuws en achtergronden worden volgens journalistieke normen gemaakt.

WAAR KOMT DE NIEUWE PROGRAMMERING IN DE KERN OP NEER?

1. De zendtijd voor nieuws en actualiteiten wordt verdubbeld en staat meer open voor nieuwe, “verse” informatie

In de nieuwe situatie worden nieuws, actualiteiten en beknopte sportverslaggeving in blokken gebundeld op de informatiezender en op de familiezender.

De omroepverenigingen verzorgen straks deze blokken of dragen de productie (of delen daarvan) op aan speciaal op te richten bedrijfs-eenheden.

Het gaat op Nederland I om 3 blokken van 2 uur en op Nederland 2 om 3 blokken van 1 uur. Totaal over het jaar zijn dat ruim 4.000 zenduren.

Daarnaast is er op de informatiezender gelegenheid voor live reportages van evenementen, calamiteiten en politieke actualiteit in Den Haag, Brussel of elders. In beginsel kan op ieder moment de programmering voor “breaking news” worden onderbroken.

Er is dus vooral ruimte voor “verse” programmering.

De huidige publieke omroep daarentegen besteedt nu niet meer dan plm. 2.000 zenduren per jaar aan nieuws en actualiteiten. Onder dat aantal zenduren vallen dan bovendien nog de 24-uurs herhalingen.

2. Sport als nieuws, niet als entertainment

Sport wordt straks uitsluitend op journalistieke wijze behandeld, dus zonder show- en entertainmentachtige elementen. Mede door het wegvallen van de live sport loopt de hoeveelheid tijd die besteed wordt aan sport vanzelfsprekend terug.

Op de informatiezender wordt per dag in de nieuwe opzet gemiddeld 1 uur aan sport besteed, 4 blokjes van 15 minuten per dag, 5 dagen van de week. Op de familiezender is verder 2 uur per week gepland voor samenvattingen vergelijkbaar met Studio Sport.

De totale tijd voor sport op beide TV-zenders komt daarmee in de Andere Publieke Omroep op 364 uur per jaar. Dat is ruim 70% minder in vergelijking met de huidige situatie: in 2003 beliep de TV zendtijd voor sport inclusief 24-uurs herhalingen 1.380 zenduren.

3. Veel meer nadruk op serieus Nederlands drama

In de nieuwe opzet is plaats ingeruimd voor in totaal 520 uur Nederlands drama, 15 uur minder dan in 2003. Van die 520 uur valt 150 uur in de categorie serieus Nederlands drama, gemiddeld 3 uur per week. Dat is meer dan een verdubbeling vergeleken met de huidige situatie: 68 uur per jaar.

Voor het lichtere Nederlandse genre is nu 467 uur bestemd, dat zou straks verminderd worden tot 370 uur of nog altijd 7 uur per week.

4. Speelfilms: meer kwaliteit, minder versnippering, meer titels

De publieke omroep heeft haar positie op de internationale speelfilmmarkt verloren aan HMG en SBS. Deze omroepen kopen omvangrijke pakketten van speelfilms, veelal in combinatie met ander materiaal zoals series en comedies. Hierdoor zijn zij voor de rechtendistributeurs een aantrekkelijker partij dan de publieke omroep.

De wijze waarop de publieke omroep films (en ander programma-materiaal) aankoopt is veel te omslachtig, versnipperd over de verschillende omroeporganisaties en bureaucratisch door een ingewikkelde besluitvorming.

Verder worden in de huidige situatie niet meer dan 5 tot 10 speelfilms per week uitgezonden. Verreweg de meeste daarvan komen op incurante uitzendplekken terecht: 's middags of 's nachts na twaalven. Het zijn dan ook meestal kleine films voor kleine groepen geïnteresseerden, die dus ook weinig publiek trekken. De kwaliteitsproducties van de grote studio's ontbreken.

Bij de Andere Publieke Omroep wordt centraal ingekocht en krijgen aankopers de mogelijkheid snel te beslissen tot programma-aankoop. In de nieuwe programmering is er ruimte voor gemiddeld 10 speelfilms per week, 5 per net en per jaar 520 titels. Dit is meer dan een verdubbeling vergeleken met nu.

Bovendien kan op weekdays geprogrammeerd worden tussen 20.00 uur en 23.00 uur en in de weekends overdag.

Zo levert de Andere Publieke Omroep de kijkers een hoogwaardige service: kwaliteitsfilms die zonder reclameonderbrekingen kunnen worden uitgezonden op aanvaardbare tijden.

6. Gevarieerde programmering: meer smal, minder breed

Gevarieerde programmering is een breed en voor veel misverstanden aanleiding gevende programmacategorie. Moeten educatieve quizzes, licht Nederlandstalig en buitenlands drama, satire, infotainment ook hiertoe worden gerekend of juist niet? De publieke omroep en het Commissariaat van de Media voeren hierover interessante discussies in het kader van de rapportage over de Meerjaren-begroting.

In het algemeen worden tot deze categorie gerekend: spelprogramma's, grote spelshows, educatieve quizzes, cabaret & kleinkunst, satirische programma's, reality soaps, gemengd amusement en overig amusement. Nu besteedt de publieke omroep in totaal ca. 1600 uren aan (breed gedefinieerde) gevarieerde programmering.

In de nieuwe situatie zal de publieke omroep zich op dit terrein moeten beperken, ervan uitgaande dat dit bij uitstek het terrein van de commerciële omroepen is. De uitdaging is dan vernieuwende, kwalitatief hoogwaardige gevarieerde programma's te produceren. Voor de familie-zender valt te denken aan infotainment (ordegrootte 5 uur per week), gameshows (2,5 uur p.w.) en gevarieerde weekendprogrammering (2 uur p.w.). Op de informatie-zender wordt minstens 1 uur satire per week gebracht. In totaal komt dat neer op 546 uur gevarieerde programmering (smal gedefinieerd) per jaar.

7. Vergelijking van het totaal aantal zenduren nu en straks

In de jaren 2001-2004 vallen gemiddeld zo'n 18.000 zenduren per jaar voor de publieke omroep te registreren. Dat is inclusief ongeveer 1.000 zenduren voor de kleine zendgemachtigden.

Hiertegenover staan in de Andere Publieke Omroep iets meer dan 13.000 zenduren per jaar, eveneens inclusief de zenduren voor de kleine zendgemachtigden. Geen rekening is hierbij gehouden met het vrijvallen van plm. 1.200 uur zendtijd per jaar door het opheffen van de STER.

Allereerst gaat een directe cijfermatige vergelijking naar zenduren om verschillende redenen mank:

- In de Andere Publieke Omroep kan meer geprogrammeerd worden in kwaliteit dan nu
- Bovendien komen er programmacategorieën waarin ook qua tijd veel meer gedaan kan worden dan nu, zoals nieuws en actualiteiten en serieus Nederlands drama

- Dan zijn er de uitzendtijden voor de nieuwe vorm van programmeren die beter worden

Maar als we de zenduren tussen het oude en het nieuwe systeem toch willen vergelijken, dan stuiten we op het volgende:

- In het algemeen is de systematiek en transparantie bij de publieke omroep ver te zoeken (zie ook Bijlage 1). Ook de Europese Commissie heeft dit onlangs naar voren gebracht.
- Cijfers zijn moeilijk of niet te achterhalen, of leveren al naar de bronnen die geraadpleegd worden tegenstrijdigheden op, of ze zijn meer verhullend dan verhelderend.
- De publieke omroep heeft enige tijd geleden laten weten dat van de 18.000 zenduren per jaar er maar liefst 8.000 zenduren gebruikt werden voor herhalingen (zie de brief van de Voorzitter van de Raad van Bestuur van de Publieke Omroep, Mr H.J.E. Bruins Slot, aan de informateurs Donner en Leijnse van 7 maart 2003).
- Daaruit valt de conclusie te trekken dat er voor “normale”, ook wel genoemd “verse” programmering 10.000 zenduren per jaar overblijven, in het oude systeem dus.
- Bij de Andere Publieke Omroep daarentegen nemen de herhalingen ongeveer maar 1.300 zenduren per jaar in beslag (overigens nooit in prime time).
- In de nieuwe variant blijven dus per jaar voor “normale” programmering 13.000 uur minus 1.300 uur herhaling is 11.700 zenduren beschikbaar.

Niemand kan dus volhouden dat er in Nederland drie TV-zenders nodig zijn om hoogwaardige televisie te laten zien en dat de kijker te kort gedaan wordt door dit aantal terug te brengen tot twee. Integendeel, zoals dit rapport laat zien.

4. Hoe de vernieuwde bestuursstructuur er uit ziet

• **Gezamenlijk belang: programmaverzorging en belangenbehartiging**

Het opheffen van NOS en NPS leidt niet tot het opheffen van alle taken die deze organisaties verrichten. De noodzakelijk uit te voeren taken kunnen in twee categorieën worden ingedeeld:

- Programmaverzorging
- Belangenbehartiging

Anders dan voorheen zullen deze taken voortaan rechtstreeks worden opgedragen aan de omroepverenigingen, die daarmee een zware eigen verantwoordelijkheid krijgen. De zendtijd voor gezamenlijke programma's maakt ook deel uit van de zendtijd van de omroepverenigingen.

De omroepverenigingen zouden daartoe een stichting kunnen oprichten waarin deze twee taken worden ondergebracht. Het bestuur van deze stichting bestaat uit 9 personen,

- 8 zetels voor de omroepverenigingen
- 1 zetel voor de overige zendgemachtigden.

Het bestuur benoemt uit zijn midden, of zoekt extern, een dagelijks bestuur van 3 personen die zijn belast met de dagelijkse leiding. Het bestuur benoemt en ontslaat deze drie personen. De voorzitter zou bij voorkeur van buiten het omroepbestel moeten komen.

Het dagelijks bestuur legt regelmatig, bijvoorbeeld 2 à 4 keer per jaar, verantwoording af aan het bestuur. De voorzitter (of CEO) draagt eindverantwoordelijkheid en is mede belast met belangenbehartiging waartoe gerekend worden beleidsontwikkeling/uitvoering op de volgende terreinen:

- infrastructurele aangelegenheden (gebruik van kabel, ether, satelliet, internet, etc.)
- auteursrecht
- internationale vertegenwoordiging
- in- en verkoop van programma's en programmagegevens

- sociaal-economische aangelegenheden.

De bestuursleden belast met hetzij radio, hetzij televisie zijn verantwoordelijk voor budget, programmering, programmakwaliteit, etc.. Daarnaast regelen zij ook de plaatsing van de bijdragen van omroepverenigingen in de programmaschema's. Zij stellen de programmaschema's vast en bieden de omroepverenigingen de gelegenheid om in te tekenen op programmablokken,

Het betreft hier zowel blokken die bedoeld zijn voor de omroepverenigingen zelf als blokken voor de gezamenlijke programmaverzorging, zoals nieuws en sport.

Na overleg met de zendgemachtigden besluit het bestuur dat voor de verzorging van deze programma's een of meer aparte bedrijfseenheden worden opgericht.

Aan het hoofd van ieder van de 2 televisiezenders komt een programmaleider die verantwoording schuldig is aan het betreffende bestuurslid.

Hetzelfde geldt m.m. voor ieder van de 3 radiozenders.

De bestuursstructuur zou er dan als volgt uit kunnen zien:

- Een Algemeen Bestuur van 9 personen
- Een Dagelijks Bestuur van 3 personen
 - een Bestuursvoorzitter
 - een Bestuurslid Radio
 - een Bestuurslid Televisie
- Vijf Programmaleiders:
 - twee Programmaleiders Televisie
 - drie Programmaleiders Radio

Er is een groot aantal voordelen verbonden aan deze nieuwe structuur:

- het is in alle gevallen duidelijk wie er beslissingsbevoegd is
- ingewikkelde overlegsituaties komen te vervallen
- de invloed van de politiek (door benoemingen) valt weg, de omroepen benoemen hun eigen kandidaten. Als een omroepvoorzitter in het DB wordt benoemd, treedt hij af als omroepvoorzitter
- de omroepverenigingen krijgen zelf het beheer over de hen toegewezen middelen

- **Vereiste wetswijziging**

Voor het realiseren van de hierboven weergegeven plannen is een weliswaar eenvoudige, maar ingrijpende wetgevingsoperatie nodig. Het gaat meer om schrappen dan om aanpassen en toevoegen.

Zo komt de wettelijke basis aan NOS, NPS en STER te ontvallen. Hetzelfde is het geval met de bepalingen inzake netbesturen, zendercoördinatoren e.d.

Voor het overige wordt gedacht aan het ontwerpen van kaderwetgeving, waarbij krachtens lagere regelgeving adequaat en flexibel kan worden ingesprongen op verander(en)de omstandigheden.

Om te voorkomen dat de Andere Publieke Omroep te zeer afhankelijk wordt van wisselende politieke meerderheden, zal de bekostiging van de publieke omroep voor een periode van telkens vijf jaren worden vastgelegd.

In de huidige situatie is de publieke omroep ook belast met de bekostiging van de instellingen die zendtijd hebben gekregen. De Raad van Toezicht controleert een en ander.

Aangezien de zeggenschap in het nieuwe model wordt verlegd naar de zendgemachtigden en het gaat om de besteding van publieke middelen, is het onvermijdelijk dat de toedeling van gelden en de verantwoording hiervan weer buiten de publieke omroep wordt gelegd, nl. bij het Commissariaat voor de Media.

5. Gevolgen voor de personeelsbezetting

De veranderingen die in dit rapport worden voorgestaan, hebben op termijn gevolgen voor de omvang en samenstelling van de personeelsbezetting:

- Twee TV-zenders in plaats van drie, en drie radiozenders in plaats van vijf
- Vermindering van de activiteiten op het gebied van Internet
- Opheffing van NOS RTV en NPS en het overhevelen van maar een gedeelte van hun taken naar de nieuwe gezamenlijkheid
- Vereenvoudiging van de bestuursstructuur en van de daarbij behorende formatie
- Verlaging van de algemene kosten van 15% tot 11,5%

Dan ontstaat het volgende beeld (zie verder Bijlage 1, de Financiële Onderbouwing)

- in de sector Televisie zouden ± 570 personen afvloeien
- in de sector Radio zou het om ± 325 personen gaan
- de Internet afdeling zou met ± 185 personen minder toe kunnen.
- omvang van Bestuur en Bestuursstaf zou een vermindering met ongeveer 80 personen meebrengen.

6. De financiering

Een gedetailleerde financiële onderbouwing van de Andere Publieke Omroep is te vinden in Bijlage 1, verzorgd door Atos KPMG Consultancy.

Enkele essentiële cijfers zijn:

1. Totale kosten

- De totale kosten van de publieke omroep lopen terug van 763,3 miljoen euro naar 520 miljoen euro, derhalve een vermindering met 243,3 miljoen euro.
- Voor 166 miljoen euro komt deze daling op het conto van lagere kosten voor televisie, van drie naar twee netten.

2. Sport

- De jaarlijkse kosten voor sport beliepen in 2001 79 miljoen euro, waarvan 49 miljoen euro aan productiekosten en naar beste schatting (minstens) 30 miljoen euro aan voetbalrechten (Championsleague, sportsamenvattingen).
- In de Andere Publieke Omroep lopen die jaarlijkse kosten terug tot 18.1 miljoen euro voor samenvattingen en normale journalistieke verslaggeving.
Uitbesteding aan derden van de programmering van samenvattingen zou volgens marktpartijen een vermindering van deze 18.1 miljoen euro geven met plm. 4 miljoen euro (Zie een proforma offerte in Bijlage 1.)
- Sport is het duurste type televisie programmering, zowel in de huidige situatie als in de nieuwe opzet, en kost resp. 49.980 euro en 49.800 euro per uur.
- Het grote beslag dat sport op TV nu op de middelen van de publieke omroep legt, blijkt uit een vergelijking tussen de gemiddeld beschikbare uurbedragen resp. inclusief en exclusief de sportfactor. In de huidige situatie is gemiddeld voor alle programmagenres 25.894 euro per uur beschikbaar. Dat bedrag loopt echter terug door de hoge kosten voor sport tot gemiddeld 23.897 euro per uur voor niet-sport programmacategorieën. Sport maakt dus dat de niet-sport "gekort" wordt met ongeveer 2000 euro per uur.
- In de Andere Publieke Omroep heeft het terugdringen van de factor sport twee effecten:
 - * Het gemiddelde "verlies" aan beschikbare bedragen voor niet-sportprogramma's loopt terug van 2000 euro tot 690 euro per uur vanwege het sterk verminderde "gewicht" dat sport dan inneemt.

* Het bedrag dat over blijft voor non-sportprogrammering in de nieuwe situatie is 24.937 euro per uur. Op dit ogenblik is dat 23.897 euro per uur. Er komt dus in de Andere Publieke Omroep per uur 1.000 euro of 4,4% meer aan financiële middelen beschikbaar dan nu het geval is.

3. Radio

- Voor de radiosector betekent het terugbrengen van het aantal zenders van 5 naar 3 en het gedeeltelijk herverdelen van de programmazendtijd over Radio 1, Radio 2 en Radio 4 een verlaging van de kosten van 101 miljoen euro per jaar met 24 miljoen euro tot 77 miljoen euro.

4. Internet

- De internetactiviteiten worden zoveel mogelijk teruggebracht tot de kerntaken in het kader van een Andere Publieke Omroep. Zij beperken zich tot het beheer van de portal (www.portal.omroep.nl) en tot activiteiten in het kader van de elektronische programmagids, alsmede de afronding van digitaliseringsprojecten. De inschatting is dat hiermee de kosten van 23 miljoen euro per jaar worden teruggebracht tot 10 miljoen euro.

5. Bestuur

- De vereenvoudigde bestuursstructuur en de vermindering van de bestuursstaf van 118 naar 40 fte's brengen een verlaging van de kosten mee van 92,7 miljoen euro nu tot 52,5 miljoen euro in de Andere Publieke Omroep.

6. Algemene kosten

- De algemene kosten die in de huidige publieke omroep gemiddeld 15% van de totale begroting belopen worden in de Andere Publieke Omroep zodanig verlaagd dat zij teruggebracht kunnen worden tot 11,5%.

7. Inkomsten

- Aan de inkomstenkant valt een bedrag van 229 miljoen euro weg, de opbrengst van de STER.
- De inkomsten voor de Andere Publieke Omroep worden 521,5 miljoen euro per jaar.
- Het leeuwendeel van deze inkomsten wordt verkregen door de voortzetting van de uitkering via de zgn. Rijksbijdrage uit de

Algemene Middelen groot 461 miljoen euro, eenzelfde bedrag als ook nu voor de publieke omroep uit deze bron wordt ontvangen.

- Uit de zgn. "Andere Inkomsten" vloeit nog een bedrag in de kas van de publieke omroep dat voor de nieuwe opzet is herberekend op 60,5 miljoen.

8. Exploitatiesaldo

- Er blijft dan een klein positief exploitatieresultaat van 1,5 miljoen euro over.

(Dit rapport werd afgesloten op 8 maart 2004)

Een Andere Publieke Omroep

Bijlage 1

Financiële onderbouwing

8 maart 2004

Dit rapport heeft 25 pagina's

Inhoudsopgave

1	Aanleiding voor Een Andere Publieke Omroep	50
2	Conclusie - exploitatieresultaat	51
3	Totale kosten	52
3.1	Totale televisiekosten	53
3.1.1	Uitzenduren televisie	54
3.1.2	Totale programmakosten	56
3.2	Radio	62
3.3	Internet	63
3.4	Gezamenlijkheid	64
4	Totale inkomsten	66
4.1	Mediabudget	66
4.2	Andere inkomsten	67
5	Samenvatting Kengetallen	69
6	Opmerkingen over transparantie cijfers Publieke Omroep	71
7	Bijlage: gebruikte documentatie	73
8	Bijlage: Proforma offerte sportproductiekosten	74

Aanleiding voor Een Andere Publieke Omroep

Doelstelling van Een Andere Publieke Omroep (vanaf hier “Een Andere P.O.”) is te komen tot een verbetering van het programma-aanbod en een betere besteding van publieke gelden dan in de huidige situatie. Daarmee wil Een Andere P.O. het publieke programma aanbod heroriënteren door een deel ervan aan de commerciële omroepsector over te laten. Dit betreft met name live-sportuitzendingen en duurder amusement.

Verder gelden de volgende overwegingen:

- De STER die omstreeks eenderde van de mediabegroting financiert, wordt opgeheven;
- De kosten van de publieke omroep worden uitsluitend betaald uit publieke middelen;
- De omroepverenigingen als huidige zendgemachtigden krijgen gezamenlijk de volledige zeggenschap over de programmering van de publieke omroep;
- De NOS als bestuurs- en staforganisatie wordt opgeheven; de tv- en radioproductie eenheden NOS-TV en NPS worden opgeheven;
- De journaalfunctie wordt ondergebracht in een aparte bedrijfseenheid onder het bestuur van de nieuwe gezamenlijkheid. Verslagen van nationale gebeurtenissen vallen eveneens onder directe verantwoordelijkheid van de nieuwe gezamenlijkheid;
- *Televisie-uitzendingen* zullen plaatsvinden via twee in plaats van drie landelijke netten;
- *Radio-uitzendingen* via Radio 3FM en 747 AM worden gedisccontinueerd en de overige drie zenders worden programmatisch aangepast;
- *Internetactiviteiten* van de publieke omroep worden beperkt tot beheer van de portal en ontwikkeltaken op het gebied van de elektronische programmagids en verdere afronding van de lopende digitaliseringprojecten.

Conclusie - exploitatieresultaat

Een Andere P.O. kent een vrijwel gelijkblijvend exploitatieresultaat ten opzichte van de huidige situatie (zie navolgende tabel).

Totaal exploitatieresultaat voor Een Andere P.O. en huidige situatie

In mln euro's	Huidige situatie	Een Andere PO	Verschil
<i>Opbrengsten Publieke Omroep</i>			
media budget vanuit OC&W (*)	672,1	461,0	211,1
Andere inkomsten	91,2	60,5	30,7
<i>Totaal</i>	763,3	521,5	241,8
<i>Kosten Publieke Omroep</i>			
Radio	101,0	77,0	24,0
TV	546,6	380,5	166,1
Internet	22,9	10,0	12,9
organisatie nieuwe gezamenlijkheid	92,8	52,5	40,3
<i>Totaal</i>	763,3	520,0	243,3
<i>Exploitatieresultaat</i>	-	1,5	1,5-

bron: MJB 2004 - 2008 - Publieke Omroep; team analyse

(*) Met, respectievelijk zonder STER inkomsten

Uit bovenstaande tabel valt het volgende af te leiden:

- De kosten van het publieke bestel nemen significant af door de andere uitgangspunten en door structurele veranderingen in de financieringsstructuur;
- Er resulteert een totaal exploitatieresultaat van + € 1,5 miljoen;
- De kosten zijn circa € 243 miljoen lager dan in de huidige situatie;
- Een Andere P.O. functioneert volledig zonder commerciële sponsorbijdragen en reclamegelden;
- Door het verminderen van uitgaven aan sportproductie en sportrechten, is in de nieuwe situatie sprake van een stijging van het beschikbare budget voor niet-sport programmering met 4,4% (zie ook paragraaf 5 samenvatting kengetallen).

Totale kosten

De totale kosten dalen met circa € 243 miljoen, zoals blijkt uit navolgende tabel.

Totale kosten voor Een Andere P.O. en huidige situatie

<i>in mln Euro's</i>	<i>Kosten Publieke Omroep</i>		
	Huidige situatie	Een Andere PO	Vershil
Radio	101,0	77,0	24,0
TV	546,6	380,5	166,1
Internet	22,9	10,0	12,9
organisatie nieuwe gezamenlijkheid	92,8	52,5	40,3
<i>Totaal</i>	<i>763,3</i>	<i>520,0</i>	<i>243,3</i>

bron: MJB 2004 - 2008 - Publieke Omroep; team analyse

- De daling van de kosten van televisie draagt het meeste bij aan de totale kostendaling en wel voor € 160 miljoen van de € 243 miljoen;
- Voor circa € 60 miljoen hangt de daling direct samen met het terugbrengen van het aantal zenduren gewijd aan sport (zie ook hierna);
- Een Andere P.O. kent twee publieke zenders met ieder een bepaalde karakteristieke programmering; bijvoorbeeld het eerste net als de zender voor informatie, cultuur en doelgroepen en het tweede net als de familie-zender;
- Beide zenders zenden 18 uur per dag uit: van 's ochtends 07:00 uur tot 01:00 uur 's nachts, dus meer zendtijd per zender per dag en minder herhalingen dan in de huidige situatie;
- In totaal is in de nieuwe situatie sprake van een totaal aantal uitzenduren van 13.140 uur op jaarbasis;
- Van dit totaal aantal uitzenduren wordt doordeweeks buiten prime time 5 uur per dag besteed aan herhalingen van het programma van de vorige dag, oftewel 1.300 uur op jaarbasis;
- Wanneer we uitgaan van een lineaire relatie tussen het aantal uitzenduren en de personeelsomvang, dan resulteert bovenstaande in een totale personeelsreductie van 32% ten opzichte van de huidige situatie. Onderstaande tabel verschaft een overzicht.

Indicatie personeelsreductie Een Andere P.O. ten opzichte van huidige situatie

	Fte's huidige situatie			Fte's in een Andere P.O.	
	Omroepverenigingen	NOS RTV	Totaal	Reductie	Totaal # fte's
Televisie	1694	418	2112	27%	1542
Radio	882	201	1083	30%	758
Internet	280	53	333	56%	148
Bestuur			118	66%	40
	2856	672	3646	32%	2488

Bron: Cijfers Meerjarenbegroting 2004-2008, begroting 2004, McKinsey rapport 2003

Totale televisiekosten

De totale kosten voor televisie zijn voor Een Andere P.O. meer dan € 160 miljoen lager dan in de huidige situatie.

Totale directe en indirecte kosten voor televisie Een Andere P.O. en huidige situatie

In mln euro's	Huidige situatie	Een Andere PO	Vershil
Non Fictie	233,7	199,7	-34,0
Sport	78,0	18,1	-59,9
Fictie	88,8	66,8	-22,0
Gevarieerde programma's	52,5	40	-12,5
Muziek	16,5	12	-4,5
Totaal (*)	469,5	336,7	-132,8
Directe kosten toerekenbaar (**)	465,5	336,7	-128,8
Directe kosten niet toerekenbaar	50,8	-	-50,8
Indirecte kosten	30,3	43,8	13,4
Totaal	546,6	380,5	-166,1

In de tabel is sprake van afrondingverschillen.

(*) Huidige situatie is gebaseerd op de verhouding van de genres zoals deze bekend is o.b.v. cijfers 2001

(**) De totale directe kosten voor de huidige situatie zijn ontleend aan de Mediabegroting 2004. Dit totaal sluit daarmee niet volledig aan bij het totaal van de afzonderlijke directe kosten naar genre.

- De totale directe kosten van de nieuwe programmering bedragen
- € 336 miljoen op jaarbasis ten opzichte van € 465 miljoen in de huidige situatie;
- De verschillende omroepverenigingen hanteren elk een eigen definitie voor bovenstaande kostensoorten, waardoor eenduidigheid ontbreekt. Het Commissariaat voor de Media werkt aan uniformering van kostensoortdefinities;
- De mediabegroting 2004-2008 benoemt mede daarom 'Directe kosten niet toerekenbaar'. Alle kosten worden binnen Een Andere P.O. zoveel mogelijk toegerekend aan programma's. Waar dat niet mogelijk is betreffen het indirecte kosten;
- De indirecte kosten bestaan uit kosten als beveiliging, automatisering, administratie, personele en juridische afdelingen, huisvesting (Bron: Commissariaat voor de Media). De hierbij gemaakte aanname is dat de indirecte kosten een lineaire relatie hebben met de directe kosten.

Daarnaast gaat Een Andere P.O. er voor de toekomstige indirecte kosten van uit dat deze van de huidige 18% naar 13% kunnen dalen, mede gezien de al in gang gezette besparingen door de werkgroepen binnen de publieke omroep. Oftewel, in totaal betekent dit op indirecte kosten circa € 37,4 miljoen minder uitgaven op jaarbasis¹;

- Wanneer we uitgaan van een lineaire relatie tussen het aantal uitzenduren en de personeelsomvang, dan resulteert bovenstaande in een totale personeelsreductie voor televisie van 27% ten opzichte van de huidige situatie.

Uitzenduren televisie

Een Andere P.O. heeft een intensieve programmering per zender.

Aantal uitzenduren Een Andere P.O. op jaarbasis per programmagenre

	Uitzenduren Een Andere PO	%
Non Fictie (informatie)	8.175	62%
Sport	364	3%
Fictie	2.621	20%
Gevarieerde programma's	1.456	11%
Muziek	524	4%
	<i>Totaal</i>	<i>13.140</i>
	<i>Totaal gemiddeld per zender</i>	<i>6.570</i>

- De mediabegroting onderscheidt 4 programmacategorieën; 'gevarieerde programma's' omschrijft de mediabegroting als 'amusement'; sport is onderdeel van de categorie non-fictie. Voor Een Andere P.O. onderscheiden we sport als aparte categorie;
- Op basis van het opgestelde indicatieve genreschema, realiseert Een Andere P.O. 6.570 uitzenduren per zender op jaarbasis, en 13.140 in totaal voor beide zenders;
- De grootste verschuivingen in uitzenduren zitten in sport met een relatieve afname van 6% en in informatie met een relatieve toename van 5%.

Een globale vergelijking met de huidige situatie leert dat in de huidige situatie vooral het relatieve belang van sport groter is en het totaal aantal uitzenduren per zender geringer.

Aantal uitzenduren in de huidige situatie op jaarbasis per programmagenre²

¹ Bronnen: gesprekken Commissariaat voor de Media, november 2003; Mediabegroting 2004-2008.

² Het aantal uitzenduren in de huidige situatie is gebaseerd op de gegevens van Publieke Omroep jaarverslag 2001 en de Mediabegroting 2004-2008. Het betreft het tijdvak 00:00 – 24:00 uur inclusief 24-uurs herhalingen.

		Uitzenduren huidige situatie	%
Non Fictie (informatie)		10.252	57%
Sport		1.560	9%
Fictie		3.747	21%
Gevarieerde programma's		1.598	9%
Muziek		786	4%
	<i>Totaal</i>	<i>17.943</i>	<i>100%</i>
<i>Totaal gemiddeld per zender</i>		<i>5.981</i>	

Totale programmakosten

De totale kosten voor de programmering zijn in Een Andere P.O. de direct toewijsbare kosten aan programma's in de onderscheiden genres.

<i>In mln euro's</i>	totale kosten Een Andere PO
Non Fictie	199,7
Sport	18,1
Fictie	66,8
Gevarieerde programma's	40,0
Muziek	12,0
Totaal	336,6

Bronnen: o.a. Commissariaat voor de Media voor kosten per minuut 2001, aantal uitzenduren huidige situatie op basis van Publieke Omroep Jaarverslag 2001 en Mediabegroting 2004

Kosten op jaarbasis per programmagenre Een Andere P.O.

- Deze directe kosten bestaan uit personele kosten (eigen personeel en inhuur), facilitaire kosten (studio's, verbindingen) en overige kosten (zoals aankoop van programma's, automatisering en toegerekende programmarechten);
- De kosten zijn ingeschat op basis van de kosten per minuut zoals deze uit onze bronnen konden worden afgeleid;
- De kostprijs per minuut van non-fictie, fictie en muziek is daarbij voor Een Andere P.O. gelijk gesteld verondersteld aan de beste inschatting van de huidige situatie;
- De productiekosten van Sport en 'gevarieerd' zijn in detail geanalyseerd, vanwege de geringe transparantie van de opbouw van deze kosten in de huidige situatie.

De kosten per minuut voor de verschillende programmacategorieën lopen zowel in Een Andere P.O. als in de huidige situatie sterk uiteen.

Kosten per minuut in de huidige situatie en voor Een Andere P.O.

	kosten per minuut huidig	kn. per min. Andere PO
	2001 (in euro's)	(in euro's)
Non Fictie	380	407
Sport	833	830
Fictie	395	425
Gevarieerde programma's	548	458
Muziek	350	382

- De huidige kosten per minuut betreffen de geschatte kosten per minuut op basis van gegevens uit 2001;
- De kosten per minuut van non-fictie, fictie en muziek zijn voor Een Andere P.O. in beginsel gelijk verondersteld aan huidige situatie, geëxtrapolerd naar 2004. De becijfering van de programmacategorieën 'sport' en 'gevarieerd' volgt hierna.

Sportkosten en rechten

De totale sportkosten voor Een Andere P.O. bedragen circa € 18 miljoen, met mogelijkheden om dit verder terug te brengen.

Directe kosten	Euro
Directe programmakosten	5.097.500
Evenementen	-
Sport TV-Algemeen	80.000
Salarissen vast	1.938.330
Salarissen free lancers	393.082
Algemene productiekosten	600.031
Extra programmering-onvoorzien	25.000
Totalen	8.133.943
Kosten Sportrechten	10.000.000
<i>Totale kosten Sport</i>	<i>18.133.943</i>

Totale directe kosten sportprogrammering voor Een Andere P.O.

Bron: Consultatie diverse relevante marktpartijen; NOS RTV exploitatiebegroting 2001; Teamanalyse

- Dagelijks zal er 1 uur sport op tv zijn met name bestaande uit samenvattingen en reportages, vergelijkbaar met huidige woensdagavond uitzending Studio Sport. Dit resulteert in directe kosten van circa € 5 miljoen op jaarbasis;
- Uitgaande van de veronderstelling dat de salarissen, inhuur, studio's en verbindingen lineair afnemen wanneer het aantal uitzendingen afneemt wordt er aan de totale kosten van uitzendingen 17% overhead toegevoegd. Dit percentage is vergelijkbaar met de huidige situatie;

- Totale kosten van uitzendingen komen daarmee op circa € 8,1 miljoen;
- De veronderstelde additionele kosten van samenvattingrechten van € 10 miljoen op jaarbasis, drukken relatief zwaar op de begroting van Een Andere P.O. omdat minder sporturen zijn geraamd;
- Daarmee zal binnen Een Andere P.O. bij benadering sprake zijn van een totaal aan exploitatielasten voor sport van circa € 18 miljoen;
- Binnen Een Andere P.O. is sprake van een totaal aan productiekosten voor Sport van circa € 8,1 miljoen, exclusief de kosten van toegerekende rechten.

Mede op basis van consultatie van diverse marktpartijen, hanteren we als doelstelling voor Een Andere P.O. dat de gemiddelde jaarlijkse kosten voor rechten van sportsamenvattingen € 10 miljoen per jaar mogen bedragen.

- Voor Een Andere P.O. zullen geen live rechten meer worden aangeschaft, alleen nog samenvattingrechten;
- Een Andere P.O. zal substantieel minder sport uitzenden dan in de huidige situatie;
- Target voor Een Andere P.O. is om de kosten van de samenvattingrechten ook een kwart te laten bedragen van de huidige kosten, oftewel $1/4$ van € 30M á € 50M = € 10 miljoen;
- Dit zal Een Andere P.O. onder meer moeten realiseren door deelpakketten in te kopen en door gebruik te maken van sublicenties.

De directe sportkosten in de huidige situatie bestaan uit productiekosten en toegerekende sportrechten en zijn alleen bij benadering te kwantificeren.

Totale directe kosten sportprogrammering in 2001

NOS TV sportkosten (cijfers 2001)	Huidige situatie in euro's
Regulier	17.000.000
Evenementen	13.000.000
Salarissen vast	12.000.000
Salarissen free lance	2.000.000
Algemene productiekosten	5.000.000
<i>Totaal sport productiekosten</i>	<i>49.000.000</i>
Sportrechten (cijfers 2001)	
Samenvattingen Eredivisie	22.000.000
Rechten Champions League	20.000.000
WK Voetbal 2002	14.000.000
Schaatsen	5.000.000
Tour de France	600.000
Totaal sportrechten 2001	61.600.000
<i>Toegerekende sportrechten 2001</i>	<i>30.000.000</i>
Totaal sportkosten TV	79.000.000

We hanteren als uitgangspunt een jaarlijkse kostenpost van € 30 miljoen aan toegerekende sportrechten³.

- De directe kosten van de huidige sportprogrammering vallen in twee delen uiteen, te weten productiekosten en toegerekende sportrechten;
- De totale productiekosten voor sport bedroegen in 2001 ca. € 49 miljoen⁴;
- De aanschaf van sportrechten in 2001 bedroeg ca. € 62 miljoen. Het ging om zowel rechten voor live-verslag als voor samenvattingen, met een looptijd van meerdere jaren⁵ ;
- De kosten van de sportrechten worden geactiveerd (tegen contractwaarde) door de NOS op de balans onder de post voorraden. Deze kosten komen ten laste van de exploitatierekening in het jaar waarin de uitzendingen plaatsvinden waarop deze rechten betrekking hebben⁶
- De daadwerkelijke lasten van de sportrechten zijn geen publieke informatie. Omdat de totale productiekosten voor sport in 2001 ca. € 49 miljoen bedroegen en de totale kosten voor sport in dat jaar ca. € 79 miljoen⁷ gaan we ervan uit dat de kosten van toegerekende sportrechten in 2001 € 30 miljoen bedroegen en dat de overige aangeschafte sportrechten op de balans van de NOS zijn opgenomen.

³ Marktpartijen geven aan deze kosten eerder te ramen op € 40 á € 50 miljoen op jaarbasis. Onbekend is waar in dat geval deze extra kosten aan zijn toegerekend binnen de exploitatie.

⁴ Bron: exploitatiebegroting NOS TV Sport 2001, recenter materiaal niet voorhanden

⁵ Bron: Netwerk 18-06-02

⁶ Bron: jaarverslag NOS;

⁷ Bron: artikel H. Kramer OC&W

De totale sportkosten voor Een Andere P.O. zijn circa € 60 miljoen lager dan de huidige situatie, waarbij marktpartijen aangeven dat dit nog goedkoper kan zonder kwaliteitsverlies.

Totale directe kosten sportprogrammering voor Een Andere P.O.

<i>In Euro's</i>			
Sport Productiekosten	Huidig	Een Andere PO	Vershil
Regulier	17.000.000	5.000.000	-12.000.000
Evenementen	13.000.000	0	-13.000.000
Salarissen vast	12.000.000	2.000.000	-10.000.000
Salarissen free lance	2.000.000	340.000	-1.660.000
Algemene productiekosten	5.000.000	850.000	-4.150.000
Totaal sport productiekosten	49.000.000	8.190.000	-40.810.000
Sportrechten			
<i>Toegerekende sportrechten</i>	<i>30.000.000</i>	<i>10000000</i>	<i>-20.000.000</i>
Totaal sportkosten TV	79.000.000	18.190.000	-60.810.000
Aantal uren sport	1560	364	-1.196
Sportkosten per minuut (*)	833	830	-3

(*) Afrondingsverschillen in uitkomsten

Bron: Vertrouwelijke consultatie marktpartijen; NOS RTV exploitatiebegroting 2001; Genreschema voor Een Andere P.O.; Teamanalyse

- Binnen Een Andere P.O. is er sprake van een totaal aan productiekosten voor sport van circa € 8,1 miljoen, oftewel circa 370 euro per minuut, exclusief de kosten van toegerekende rechten;
- Prijsopgaven vanuit de markt laten zien dat een minuutprijs van 200 euro voor de productie van een vergelijkbaar programma aanbod goed realiseerbaar is;
- Er is daarmee ook een mogelijkheid van uitbesteding van de sportproductie. Uitgaande van een minuutprijs van 200 euro en van 364 uitzenduren op jaarbasis, kan dit circa € 4 miljoen extra aan minder uitgaven opleveren. Ter illustratie is een fictieve offerte van een marktpartij aan dit rapport toegevoegd; (pag. 25 van deze bijlage)
- Daarmee is voor Een Andere P.O. minimaal sprake van € 60 miljoen minder uitgaven ten opzichte van de huidige situatie.

Gevarieerde programma's

De directe kosten van gevarieerde programma's zijn afhankelijk van de keuze van de mix binnen dit genre.

Aantal uitzenduren en kosten voor gevarieerde programma's Een Andere P.O.

<i>In euro's</i>	<i>kosten per uur (in euro's)</i>	<i>aantal uitzendingen Een Andere PO</i>	<i>totale kosten Een Andere PO (in euro's)</i>
<i>Categorie 1 - zeer duur</i>	<i>>100.000</i>	<i>..</i>	
<i>Categorie 2 - duur</i>	<i>30.000</i>	<i>1.144</i>	<i>34.320.000</i>
<i>Categorie 3 - gemiddeld</i>	<i>20.000</i>	<i>260</i>	<i>5.200.000</i>
<i>Categorie 4 - goedkoop</i>	<i>10.000</i>	<i>52</i>	<i>520.000</i>
<i>Totaal</i>		<i>1456</i>	<i>40.040.000</i>

Bron: Aantal uitzendingen en kosten o.b.v. Genreschema in programmabijlagen voor Een Andere P.O., december 2003

Voor gevarieerde programma's onderscheiden we vier basiscategorieën:

1. Zeer dure gevarieerde programma's (denk aan 'Te land, Ter Zee en in de Lucht'): deze vormen geen onderdeel van de programmering binnen Een Andere P.O.;
2. Dure gevarieerde programma's (denk aan 'VARA Laat'): 5 x per week 2 uur voor twee zenders voor € 60.000 per twee uur en wekelijks twee uur amusement = 22 uur per week;
3. Gemiddeld dure gevarieerde programma's: Game show (denk aan '2 voor 12') 5 x per week voor €20.000 ;
4. Goedkope gevarieerde programma's: 1 uur per week voor €10.000.

Deze programmering resulteert in een totaal aan 1456 uur aan gevarieerde programma's.

Radio

Er zullen minder radiostations met hogere exploitatiekosten per zender bestaan.

Totale directe en indirecte kosten voor radio Een Andere P.O. en huidige situatie

In Euro's	Huidige situatie	Een Andere PO
Radio 1	35.897.000	40.366.609
Radio 2	16.433.000	21.160.508
3 FM	10.751.000	
Radio 4	15.719.000	15.510.723
747 AM	22.274.000	
<i>Totaal</i>	<i>101.074.000</i>	<i>77.037.840</i>

Bron: Mediabegroting 2004-2008; Teamanalyse

De radiostations 747 AM en 3FM worden opgeheven. De 3FM frequentie kan worden aangeboden aan marktpartijen;

- Van de huidige kosten van 747 AM wordt 50 % als additionele bijdrage ingezet om de programmering op radio 1 en 2 om te vormen tot respectievelijk informatieve zender en familie zender alsmede voor uitvoering van de wettelijke taken;
- Aanname is dat de indirecte kosten een lineaire relatie hebben met de directe kosten. Daarnaast gaat Een Andere P.O. er voor de toekomstige indirecte kosten van uit dat deze, in lijn met de 5% taakstelling bij Televisie, van 37% naar 32% kunnen dalen.
- Dit resulteert in totaal circa € 24 miljoen minder uitgaven op jaarbasis;
- 30% personeelsreductie, op basis van een veronderstelde directe relatie tussen budgetomvang en personele bezetting.

Internet

De internetactiviteiten worden zoveel mogelijk teruggebracht naar kerntaken in het kader van Een Andere P.O.

<i>In euro's</i>	Huidige situatie	Een Andere PO
Directe kosten toerekenbaar	14.763.000	6.000.000
directe kosten niet toerekenbaar	6.205.000	
indirecte kosten	1.901.000	4.000.000
<i>Totaal</i>	<i>22.869.000</i>	<i>10.000.000</i>

Totale directe en indirecte kosten voor internet Een Andere P.O. en huidige situatie

Bron: Mediabegroting 2003-2007; Mediabegroting 2004-2008; Teamanalyse

- De internetactiviteiten beperken zich tot het beheer van de portal (www.portal.omroep.nl) en activiteiten in het kader van de elektronische programmagids, alsmede de afronding van digitaliseringprojecten;
- Inschatting kosten: 10 mln euro op jaarbasis;
- Op basis van de kostenverdeling in de jaren van 2001 tot en met 2003 over directe en indirecte kosten volgt een verdeling in Een Andere P.O. conform bovenstaande tabel (de kostensoort 'direct niet toerekenbaar' bestaat daarbij niet binnen Een Andere P.O.);
- Lagere uitgaven: circa € 13 miljoen;
- 56% personeelsreductie, op basis van een veronderstelde directe relatie tussen budgetomvang en personele bezetting.

Gezamenlijkheid

Voor algemene bestuurstaken creëert Een Andere P.O. een compacte organisatie Nieuwe Gezamenlijkheid:

- De nieuwe gezamenlijkheid vervult de volgende functies voor de publieke omroep:
 1. Dagelijks bestuur en communicatie
 2. Belangenbehartiging
 3. Programmacoördinatie
 4. Beheer en exploitatie van rechten en afdrachten aan bijvoorbeeld BUMA Stemra
- Deze nieuwe gezamenlijkheid bestaat uit circa 40 FTE;
- Daarnaast zal voor de nieuwe gezamenlijkheid sprake zijn van kosten van distributie en de rechtenafdrachten. We gaan ervan uit dat deze lasten op dit moment onderdeel zijn van de post ‘overige exploitatielasten’ binnen de huidige exploitatie van het NOS Bestuur;
- De huidige samenstelling van deze overige exploitatielasten betreft geen publieke informatie. De Meerjarenbegroting benoemt alleen de posten ‘overige programmakosten’ (€ 52,9 miljoen) en ‘overige algemene kosten’ (€ 21 miljoen);

We gaan er voor Een Andere P.O. vanuit dat kostenposten als “distributie” en “BUMA Stemra afdracht”, omstreeks 2/3 zullen bedragen van de huidige situatie doordat sprake is van een televisie- en twee radiozenders minder. Daarmee gaan we er dus vanuit dat deze kosten lineair meedalen met de afname van het aantal radio- en tv-zenders.

De totale kosten van de nieuwe gezamenlijkheid zijn circa € 40 miljoen lager dan de huidige kosten van NOS bestuur (zie navolgende tabel).

	FTE's Huidig	FTE's	Een Andere PO
Dagelijks bestuur +secr.	7	6	Dagelijks bestuur +secr.
Communicatie	15	3	Communicatie
Financiële zaken	21	5	Centrale Diensten
Ondernemingsraad	1	1	Ondernemingsraad
			<i>Belangenbehartiging</i>
Mediabeleid	10	2	Mediabeleid
KLO informatie en Advies	15	2	Strat. Technologiebeleid
Juridische zaken	7	2	Juridische zaken
P&O	8	1	Prog. Publicaties
Distr. Techn & autom.	18	4	Progr. Aankoop & Sales
Algemene zaken	11	3	Adm. Ondersteuning
Omroep Postservices			<i>Programma coördinatie</i>
Omroep Drukkerij		3	Programmabeleid
Documentatie & Bibliotheek		2	Hoofredactie TV 1 en 2
Progr. Aankoop & Sales		3	Hoofredactie Radio 1,2,3
Media Informatie Services		3	Adm. Ondersteuning
Programma Coördinatie	5		
<i>FTE bel.beh. & progcoörd.</i>	<i>118</i>	<i>40</i>	<i>FTE bel.beh. & progcoörd.</i>
<i>Kosten in mln euro's</i>			<i>Kosten in mln euro's</i>
Totaal pers. Kosten	18,8	3,2	Kosten FTE's BB&progcoörd.
Overige alg. Kosten	21,0	14,0	Kosten distr.
Overige programmakosten	52,9	35,3	Rechtenafdr. etc.
<i>Totale kosten</i>	<i>92,7</i>	<i>52,5</i>	<i>Totale kosten</i>

Bron: Mediabegroting 2004-2008; McKinsey rapport 2003; Teamanalyse

- De nieuwe gezamenlijkheid bestaat uit circa 40 fte, ten opzichte van 118 fte die in de huidige situatie betrokken zijn bij belangenbehartiging en programmacoördinatie;
- Voor de overige kosten gaan we ervan uit dat deze lineair meedalen met de afname van het aantal radio- en tv-zenders tot € 14 miljoen en € 35 miljoen;
- Bovenstaande resulteert in een totale personeelsreductie van 66% ten opzichte van de huidige situatie.

Totale inkomsten

De totale inkomsten zullen ruim € 240 miljoen oftewel 32 % lager worden, vooral door het wegvallen van de inkomsten uit de STER.

Totaal exploitatieresultaat voor Een Andere P.O. en huidige situatie

In mln euro's	Huidige situatie	Een Andere PO	Vershil
<i>Opbrengsten Publieke Omroep</i>			
media budget vanuit OC&W *	672,1	461,0	211,1-
Andere Inkomsten	91,2	60,5	30,7-
<i>Totaal</i>	<i>763,3</i>	<i>521,5</i>	<i>241,8-</i>

(*) Met, respectievelijk zonder STER inkomsten

- Uitgangspunt blijft dat de inkomsten maximaal kostendekkend moeten zijn;
- De benodigde dekking is voor Een Andere P.O. € 520 miljoen in plaats van ruim € 760 miljoen in de huidige situatie.

Mediabudget

Het zgn. mediabudget OC&W neemt af met € 229 miljoen vanwege de verdwijning van de STER.

Mediabudget OC&W

In mln euro's	Huidige situatie	Andere PO	Vershil
Rijksbijdrage uit De Algemene Middelen	646,0	646,0	0,0
STER	229,0	0	-229,0
Rentebaten	3,0	3,0	0,0
Totaal van inkomsten voor budget OC&W	878,0	649,0	-229,0
Saldo	18,0	0	
Verdeling totale budget OC&W	860,0	649,0	-211
Regulier OCW	187,9	188,0	0
Mediabudget OC&W Publieke Omroep	672,1	461,0	-211

Bron: Mediabegroting 2004-2008; OC&W Mediabegroting 2004; Teamanalyse

- In de huidige situatie bestaat het totaalbudget uit algemene middelen (€ 646 miljoen), rentebaten (€ 3 miljoen) en reclamegelden via de STER (€ 229 miljoen);
- Van dit totaalbudget van € 878 miljoen gaat in de huidige situatie € 187,9 miljoen naar OC&W ter financiering van ondermeer de Wereldomroep en het Commissariaat (de post 'Regulier OCW'). Deze post veronderstellen we als constant binnen Een Andere P.O. met afgerond € 188 miljoen;
- De inkomsten van de STER van € 229 miljoen vallen volledig weg in Een Andere P.O.;
- De Rijksbijdrage van € 646 miljoen en rentebaten van € 3 miljoen blijven constant bij Een Andere P.O. Daarmee wordt ook binnen Een

Andere P.O. rekening gehouden met de bezuinigingen van € 40 miljoen in 2004;

- Hiermee resteert een totaal aan inkomsten van € 461 miljoen voor Een Andere P.O.;
- Dit levert overigens ruim 1500 uur aan additionele zendtijd per jaar op, die voorheen door de STER werd gevuld (bij 3 TV en 5 radiozenders).

Andere inkomsten

De zgn. “andere inkomsten” zijn in de huidige situatie ruim € 90 miljoen.

Totale andere inkomsten huidige situatie

In mln euro's	Huidige situatie
Onttrekking FOR	31,9
Eigen bijdrage programma's	42,8
Overige baten programma's	16,5
Totaal	91,2

Bron: Mediabegroting 2004-2008; OC&W Mediabegroting 2004; Teamanalyse.

- Naast de Rijksbijdrage ontvangt de publieke omroep in de huidige situatie andere inkomsten door onttrekkingen uit het Fonds Omroepreserve (FOR), via eigen bijdragen van omroepverenigingen en door overige baten:
 - *Het Fonds Omroep Reserve* dient vooral ter financiering van impulsen voor programmaversterking voor de landelijke publieke omroepen, maar wordt op dit moment breder aangewend
 - *De eigen bijdragen* komen onder andere voort uit opbrengsten van programmabladen, vermogen, nevenactiviteiten en sponsorbijdragen;
 - *De overige baten* betreffen inkomsten uit het Coproductiefonds Binnenlandse Omroep - COBO fonds - en het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties - Stifo fonds⁸

De andere inkomsten voor Een Andere P.O. nemen ca. € 30 miljoen af.

Totale andere inkomsten voor Een Andere P.O. en huidige situatie

In mln euro's	Huidige situatie	Andere PO	Verschil
Onttrekking FOR	31,9	7,5	-24,4
Eigen bijdrage programma's	42,8	36,5	-6,3
Overige baten programma's	16,5	16,5	0
<i>Totaal</i>	<i>91,2</i>	<i>60,5</i>	<i>-30,7</i>

Bron: Mediabegroting 2004-2008; NRC Handelsblad; Teamanalyse

⁸ Binnen Een Andere P.O. zal het door OC&W gevoede Stifo fonds worden opgeheven en zullen de betreffende gelden direct ten goede komen aan de Publieke Omroep.

- De FOR krijgt bij Een Andere P.O. een stringenter aanwending: louter gericht op bijzondere doeleinden. Onttrekking aan FOR wordt daarmee teruggebracht tot 7,5M (5M voor TV en 2,5M voor Radio conform mediabegroting 2004). Na een aantal jaren zal binnen Een Andere P.O. sprake zijn van volledige afbouw van de FOR bijdrage;
- Inzake de eigen bijdragen is het uitgangspunt dat commerciële sponsoring wegvalt als additionele inkomstenbron en dat alleen ideële sponsoring overblijft. Dit heeft de volgende consequenties:
- De post sponsoring valt weg als eigen bijdrage – circa € 1,4 miljoen minder inkomsten;
- We hanteren als aanname dat van de posten overige bijdragen en overige netto opbrengsten van de omroepverenigingen circa 25 % bestaat uit commerciële sponsoring. Dat betekent, dat additioneel circa € 5 miljoen minder inkomsten gegenereerd gaan worden;
- In totaal resteert een afname van € 6,5 miljoen. Dit komt overeen met onderzoek van het NRC die circa € 20 miljoen aan totale sponsoring inkomsten ramen verspreid over 3 jaar;
- De overige baten blijven constant met € 16,5 miljoen, in lijn met de ontwikkeling in voorgaande jaren.

Samenvatting Kengetallen

Totaal Televisie

Publieke Omroep huidige situatie

- In de huidige situatie kost een uur zendtijd inclusief overhead gemiddeld € 30.463,-
- Daarvan is gemiddeld 15% overhead, oftewel € 4.569,-

Een Andere Publieke Omroep

- In de nieuwe situatie kost een uur zendtijd inclusief overhead gemiddeld € 28.957,-
- Daarvan is gemiddeld 11,5% overhead, oftewel € 3330,-

Sport

Publieke Omroep huidige situatie

- In de huidige situatie wordt er circa 1560 uren sport per jaar uitgezonden (cijfers 2004)
- De kosten van de sportuitzendingen bedragen gemiddeld € 50.000,- per uur
- Daarvan bedragen de sportproductiekosten (dus exclusief de kosten van de rechten) €. 30.769,-

Een Andere Publieke Omroep

- In de nieuwe situatie wordt er 364 uren sport per jaar uitgezonden
- De kosten van de sportuitzendingen bedragen gemiddeld € 49.800,- per uur
- Daarvan bedragen de sportproductiekosten (dus exclusief de kosten van de rechten) €. 22.327,-

Onderstaande tabel laat zien dat in de nieuwe situatie sprake is van een stijging van het beschikbare budget voor niet-sport programmering met 4,4%.

	Huidige situatie	Een Andere P.O.
Gemiddelde uurprijs zonder overhead	€ 25.894	€ 25.627
Gemiddelde uurprijs voor sport (productie en rechten)	€ 50.000	€ 49.800
Gemiddelde uurprijs voor niet-sport programmering	€ 23.897	€ 24.937
Verschil uurprijs voor niet-sport huidig en nieuw		+1.040 = + 4,4%

Radio en organisatie

Publieke Omroep huidige situatie

- In de huidige situatie bedragen de kosten van de radio-uitzendingen circa € 101 mln
- Het bestuur van de publieke omroep en haar stafdiensten kosten gezamenlijk € 93 mln

Een Andere Publieke Omroep

- In de nieuwe situatie bedragen de kosten van de radio-uitzendingen circa € 77 mln
- Het bestuur van de publieke omroep en haar stafdiensten kosten gezamenlijk € 53 mln

Totale uitgaven publieke omroep

Publieke Omroep huidige situatie

- € 763 mln

Een Andere Publieke Omroep

- € 520 mln

Opmerkingen over transparantie cijfers Publieke Omroep

Gedurende het proces van vergaren van informatie over de financiële positie van de publieke omroep liepen we tegen de volgende zaken aan:

- **Hardheid van cijfers.** Het is opmerkelijk hoe de cijfers variëren. Vanuit de betrokken officiële instanties blijkt in publicaties sprake van afwijkende presentatie cijfers. Of dit ligt aan de definitie van de achterliggende grootheden, of dat sprake is van verschillen in absolute omvang van de grootheden zelf, is vaak niet vast te stellen. Overigens betreft dit niet alleen verschil in presentatie van cijfers tussen de diverse instellingen onderling, maar ook vanuit dezelfde instellingen in de tijd;
- **Vergelijkbaarheid van cijfers:** De verschillende omroepverenigingen hanteren elk eigen definities voor kostensoorten, waardoor eenduidigheid ontbreekt. Dit betreft zowel de categorie (zoals ‘huisvesting’) als de aard van de kosten (zoals ‘direct’ of ‘indirect’). De mediabegrotingen benoemen mede daarom de kostencategorie ‘directe kosten niet toerekenbaar’. Dit komt de transparantie niet ten goede. Het Commissariaat werkt al enige tijd aan de harmonisering van de verschillende kostenposten;
- **Toegankelijkheid van cijfers:** De algemene cijfers van de publieke omroep zijn goed toegankelijk en eenvoudig verkrijgbaar. Zodra echter meer achtergrondinformatie noodzakelijk is, zoals de kosten van sportrechten, maar ook bijvoorbeeld over de vraag waaruit de kosten van het NOS bestuur bestaan, dan is dat vaak niet of nauwelijks te achterhalen.

Bijlage: gebruikte documentatie

Voor deze financiële onderbouwing is de onderstaande documentatie gebruikt:

- Meerjarenbegroting Publieke Omroep 2003 - 2007 en Financieel jaarverslag 2001
- Meerjaren begroting Publieke Omroep 2004 – 2008 en Financieel jaarverslag 2002
- Jaarverslag 2000/2001/2002 NOS
- Jaarverslag 2002 NOB
- Jaarverslag 2002 NPS
- Reactie Commissariaat van de Media op MJB 2003 – 2007
- Reactie Commissariaat van de Media op MJB 2004 – 2008
- Center Applied research - Financiële consequenties "Naar een publieke omroep zonder NOS"
- Commissariaat voor de Media - advies meerjarenbegroting 2003-2007 Publieke omroep
- 3 artikelen van ex-OC&W topambtenaar Harry Kramer:
- Nederland door commerciële partijen veel te lang als groeimarkt gezien
- over het gelijke speelveld en de fondsen van de publieke omroep
- sportrechten sluiten Kramer - drieluik af
- Multimediaraad (publieke omroep in een veranderende omgeving)
- Gezamenlijk plan Internet 2003 (voortgangsrapportage 2002 & plan van aanpak 2003)
- Concessiebeleidsplan – het gezamenlijke beleid 2000-2010
- Jaarverslag 2002 VPRO
- Jaarverslag 2002 NCRV
- Jaarverslag 2002 Tros
- Jaarverslag 2002 AVRO
- Rapport McKinsey 2003 - organisatie en efficiëntieverbeteringen Publieke Omroep
- Programmering 2003-2004 Publieke Omroep
- Broadcast magazine
- Omroephandboek
- Site van Roos (www.roosrtv.nl)
- Site van PO (www.omroep.nl)
- Omroepdatabase op de KRO website

Bijlage: Proforma offerte sportproductiekosten

	A	B	C	D	E	F	G
1					Begroot	3767668,00	
2	Programma:				7% overhead	263736,76	
3	HCE 98 uitzendingen				Subtotaal	4031404,76	
4	Datum:				4% productionfee	161256,19	
5	15-1-2004				Totaal	4192660,95	
6							
7	<i>Omschrijving:</i>		<i>Begroot</i>			<i>Info</i>	<i>Leverancier</i>
8							
9	Faciliteiten	GBK	stuksprijs	aantal	totaal		
10	2 CW		2950,00	207,00	610.650,00		
11	3 CW		3400,00	59,00	200.600,00		
12	5 CW		9000,00	40,00	360.000,00		
13	Montage		130,00	918,00	119.340,00		
14	Opname wedstrijden		110,00	612,00	67.320,00		
15	Straalverbinding+spreeklijn		2250,00	306,00	688.500,00		
16	Studio huur incl. personeel		5500,00	98,00	539.000,00		
17	Décor nitv		0,00		0,00		
18	extra stroom		0,00		0,00		
19	sportdesk		0,00		0,00		
20							
21							
22	Personeel						
23	Hon. Beeldbandredacteur		250,00	306,00	76.500,00		
24	km.vergoeding		25,00	306,00	7.650,00		
25	Hon. Producer		50.000,00	3,00	150.000,00		
26	km.vergoeding		130,00	36,00	4.680,00		
27	Hon. Commentator		64.000,00	5,00	320.000,00		
28	km.vergoeding+sej		56,00	306,00	17.136,00		
29	Hon redacteuren		46.000,00	3,00	138.000,00		
30	km.vergoeding		130,00	36,00	4.680,00		
31	Hon. Eindredacteur		56.000,00	2,00	112.000,00		
32	km.vergoeding		130,00	24,00	3.120,00		
33	Hon. Visagiste		150	98,00	14700,00		
34	km.vergoeding		25	98,00	2450,00		
35	Hon.slmoteurs incl.km's+sej		275	346,00	95150,00		
36	Hon.wedstrijd regisseur		400	306,00	122400,00		
37	km.vergoeding+sej		56	306,00	17136,00		
38	Hon. Studio-regisseur		400	98,00	39200		
39	km.vergoeding		130	12,00	1560		
40	Hon. Regie ass.		230	98,00	22540		
41	km. vergoeding		25	98,00	2450		
42	Diversen						
43	vertaalkosten		0	1,00	0		
44	Representatie				0		
45	Banden		101	306,00	30906		
46	Koerier				0		
47							

Bijlage 2.

Vereiste wetswijzigingen

- Taakstelling (art. 13c) wordt vervangen door:
Instellingen die zendtijd hebben verkregen zijn belast met de productie van gevarieerde informatie waarvan de beschikbaarheid van algemeen belang is. Deze informatie voldoet in ieder geval aan de volgende eisen:
 - a. zij is van belang voor de politieke, maatschappelijke en culturele vorming en ontplooiing van ingezetenen van Nederland;
 - b. zij is van educatieve, culturele of informatieve aard;
 - c. zij heeft een algemeen dienstverlenend karakter;
 - d. de journalistieke onafhankelijkheid van de totstandkoming ervan is gewaarborgd.

- NPS/NOS (art. 15 e.v.) wordt vervangen door:
 1. De verenigingen als bedoeld in artikel 14 richten ter bevordering van gezamenlijke belangen een stichting op.
 2. Naast andere taken die de stichting worden opgedragen is zij belast met
 - a. programmacoördinatie en
 - b. programmaverzorging, voor zover deze door de vereniging tot de taken van de stichting worden gerekend.

- Educatieve omroepinstellingen (art 25): geen wijziging voorzien, m.u.v. facilitaire zaken (zie onder)

- Stichting Etherreclame (art. 26 t/m 29): vervalt

- Concessies voor landelijke omroep (art. 30a e.v.): deze bepalingen worden gedereguleerd

- Zendtijd en programmanetten (art 39 e.v.):
 - bepalingen inzake programmanetten worden beperkt tot het aangeven van de beschikbaarheid van 2 televisieprogrammanetten en 3 radiozendernetten
 - instellingen als bedoeld in art. 39f dragen samen met de instellingen als bedoeld in art. 25 de verzorging van taken op het gebied van onder meer huisvesting, personeel en financiën op aan een door hen gezamenlijk op te richten rechtspersoon.

- Het vervallen en intrekken van zendtijd (art. 44 e.v.): deze bepalingen worden gedereguleerd.

- Rechten en verplichtingen t.a.v. programma's (art. 48 e.v.):
 - bepalingen inzake het volledig programmavoorschrift vervallen
 - sponsoring wordt beperkt tot ideële sponsoring

- Overige rechten en verplichtingen (art. 55 e.v.)
 - het nevenactiviteitenregime wordt aangescherpt
 - het is omroepverenigingen niet toegestaan rechtspersonen op te richten of in deze deel te nemen anders dan met toestemming van het Commissariaat voor de Media.

- Bekostiging (art. 98a e.v.)
 - de kosten van de stichting als bedoeld in artikel 15 worden binnen door Onze Minister te stellen grenzen door het Commissariaat voor de Media vergoed.
 - ontwerpbegrotingen worden ingediend door de stichting als bedoeld in artikel 15 ten behoeve van de gezamenlijke omroepverenigingen;
 - overige instellingen die zendtijd hebben verkregen, dienen een eigen begroting in.
 - de kosten van de rechtspersoon als bedoeld in artikel 39f worden binnen door Onze Minister te stellen grenzen door het Commissariaat voor de Media vergoed.
 - voor bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen programmacategorieën kunnen binnen door Onze Minister te stellen grenzen door het Commissariaat voor de Media extra bijdragen beschikbaar worden gesteld.

Bijlage 3.

Formatieschema

Het formatieschema voor de nieuwe gezamenlijkheid in een opgeschoonde structuur kan er als volgt uitzien:

• DAGELIJKS BESTUUR (3 leden)		
- voorzitter belast met belangenbehartiging,		
- een lid met televisie		
- een lid met radio		
- ondersteuning van 1 secretaris en 2 secretaresses	6	fte
• Communicatie	3	fte
• Centrale diensten	5	fte
- algemene zaken (huisvesting, inventaris)		
- personeel en organisatie		
- automatisering		
- documentatie en bibliotheek		
• Ondernemingsraad	1	fte
A. Personele behoefte voor BELANGENBEHARTIGING		
• Mediabeleid	2	fte
- beleidsontwikkeling		
- contacten met overheid		
- contacten met derden		
- participaties, w.o. NICAM, EBU		
• Strategisch technologiebeleid	2	fte
- distributie w.o. vertegenwoordiging in NOZEMA en Digitenne		
- interactieve diensten en internet		
• Juridische Zaken	2	fte
- auteursrecht		
- contractenrecht		
- nationale en internationale regelgeving		
- participaties, w.o. Stichting Groeptelevisie, Stichting Thuis kopie		
• Programma-aankoop en sales	4	fte
• Programmapublicaties	1	fte

- Administratieve ondersteuning 3 fte

B. Personele behoefte voor PROGRAMMAVERZORGING

- Programmabeleid 3 fte
- Hoofdredacteuren PO1 en PO2 (televisie) 2 fte
- Hoofdredacteuren R1, R2, en R4 3 fte
- Administratieve ondersteuning 3 fte

Subtotaal A+B 40 fte

C. Bijzondere bedrijfseenheden

p.m.

- Journaal
- Sport
- Kunst en cultuur
- Multiculturaliteit

Bijlage 4.

Beschrijving van het huidige omroepbestel

• **Programmering**

De publieke omroep beschikt over 3 televisiezenders en 5 radiozenders. De programmering is met name op de televisiezenders breed van aard; dit wordt mede veroorzaakt door het bestaan van het volledig programma-voorschrift dat de omroepen verplicht in redelijke onderlinge verhouding informatie, educatie, cultuur én verstrooiing te brengen.

Van de publieke omroepen wordt verwacht, zoals recent is uitgesproken in de Mediabrief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, dat zij met de drie televisiezenders een gezamenlijk marktaandeel halen van 40% .

Door een zekere netprofilering op televisie wordt geprobeerd ongeveer alle doelstellingen van en opdrachten aan de omroep samen te brengen: verdieping van mens en samenleving op Nederland 1, amusement en sport op Nederland 2 en programma's van progressief-culturele aard op Nederland 3. Binnen deze profielen tracht iedere omroep zich afzonderlijk te profileren, te voldoen aan het volledig programma-voorschrift en concurrerend te werken ten aanzien van de commerciële omroep. De mix van dit alles is de huidige programmering van de publieke omroep.

De radiozenders kennen de volgende profielen: Radio 1 nieuws, Radio 2 gevarieerde informatie, Radio 3 hedendaagse populaire muziek, Radio 4 klassiek en 747AM doelgroepen. Ook zij worstelen met de hierboven genoemde elementen die tot het bestaande aanbod leiden.

• **Structuur**

Aan de hand van een drietal elementen laat de huidige organisatie en het functioneren van de publieke omroep zich beschrijven.

- De van oudsher bestaande omroepverenigingen zijn representatief voor bepaalde stromingen en richten zich op de bevrediging van bepaalde informatiebehoeften; later kwamen daar onder de noemer "gezamenlijkheid" de NRU en de NTS bij, die nog weer later werden omgevormd tot NOS. De NOS is gesplitst; zij verzorgt de gezamenlijke programma's zoals de dagelijkse nieuwsvoorziening en de parlementaire verslaggeving, en de NPS verzorgt de aanvullende programma's, veelal van (multi-)culturele aard.

- Er is sprake van een sterke nadruk op de structuur, hetgeen onder meer tot uiting komt in het bestaan van vele zelfstandige organisaties met eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden (de omroepverenigingen, de NOS, de NPS, de STER, een educatieve omroepinstelling en instellingen die kerkgenootschappen en genootschappen op geestelijke grondslag vertegenwoordigen).
- De zojuist beschreven situatie heeft ertoe geleid dat er een bestuurlijk complexe structuur is ontstaan; in iedere laag (bestuur, zenders, programmacoördinatie) zijn vrijwel alle organisaties vertegenwoordigd. Het orgaan dat toezicht moet houden op het functioneren van de omroep als geheel, de Raad van Toezicht, bestaat in meerderheid uit de voorzitters van de omroepverenigingen; dit orgaan benoemt bovendien de leden van de Raad van Bestuur.

• Financiën

Het totale bedrag dat beschikbaar is voor media wordt gevormd door de rijksbijdrage, reclameopbrengsten en de (rente op de) zogenoemde Algemene Omroepreserve. Dit bedrag belooft voor 2004 878 mln euro.

Van dit totale bedrag gaat 188 mln euro naar o.m. de Wereldomroep, het Nederlands Instituut voor beeld en geluid, de regionale omroep, de beheertaken van het NOB, het Stimuleringsfonds Culturele Omroepproducties en het Bedrijfsfonds voor de pers.

Uiteindelijk gaat er komend jaar 672 mln euro naar de landelijke publieke omroep. Dit bedrag is reeds gecorrigeerd voor de bezuiniging van 40 mln euro, waarvoor de publieke omroep vanaf dit jaar zal worden aangeslagen.

Naast deze bijdrage kent de publieke omroep inkomsten uit eigen bijdragen, overige baten en uit het Fonds Omroepreserve (FOR). De eigen bijdragen bestaan onder meer uit sponsorbijdragen en opbrengsten van de omroepverenigingen, zoals opbrengsten uit vermogen en van de programmabladen.

De ledengebonden omroepen beschikken over een totale verenigingsreserve van 168 mln euro en niet-ledengebonden omroepen over een reserve van 33 mln euro (cijfers 2001). De reserves van de leden gebonden omroep nemen vanaf 1994 af.

De overige baten betreffen inkomsten uit het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties (Stifo) en het Coproductiefonds Binnenlandse Omroep (Cobo).

De derde additionele inkomstenbron betreft de middelen vanuit het Fonds Omroepreserve (FOR) dat beheerd wordt door de omroepen. Dit fonds wordt gevoed vanuit de Algemene Omroepreserve (AOR). Deze reserve is bedoeld als buffer voor barre tijden en is indertijd gevormd door de meeropbrengsten uit de omroepbijdrageheffing en de inkomsten van de STER. Het saldo van de AOR bedroeg ultimo 2001 181 mln euro en zal eind 2003 naar verwachting door onttrekkingen 104 mln euro belopen. De minimale omvang van de reserve is vastgesteld op 90 mln euro.

Indien het kabinet blijft weigeren een bedrag van 32 mln euro aan de reserve toe te voegen als compensatie voor de fiscalisering van de omroepbijdragen wordt deze ondergrens aan het einde van dit jaar bereikt.

Het afgelopen jaar is 50 mln euro uit de reserve ingezet voor programma-versterking. Volgens het Commissariaat voor de Media is dit niet terug te vinden in termen van effecten.

Bijlage 5.

De publieke omroep in discussie: actuele citaten

• **Over televisie als cultuurdrager**

- "Hoewel de televisie bij uitstek het medium is dat zich hult in de mantel van de democratie, manipuleert ze het denken en ondermijnt ze de werkelijke democratische controle" (aldus de Franse socioloog Pierre Bourdieu, geciteerd in de VK, 15.11.03).
- "Het grootste gevaar van dit moment is de vulgarisering van de smaak van de massa. Er wordt door de media een vorm van censuur uitgeoefend. Als geld en de cultuur van de supermarkt bepalen wat er gepubliceerd kan worden en wat er verkocht kan worden, dan zijn we heel ver heen. Het resultaat van het Berlusconiïsme is dat er achttien uur per dag porno wordt uitgezonden op de Italiaanse kabelstations." (aldus filosoof George Steiner in het FD, 22.11.03)
- "Verwachtingen omtrent opvoedende werking en culturele verheffing (door televisie) kunnen beter niet te hooggespannen zijn...Wie een serieuze krant leest of enige tijd grasduint op internet is al snel beter en breder geïnformeerd." (Paul Brill na drie jaar als t.v.-criticus in de VK, 15.11.03)
- "Doe de televisie op slot, om te beginnen voor een avond (per maand). Zap die uren niet meer weg! Begin die ontdekkingsreis in uw eigen bestaan." (S.Montag in de NRC, 3.1.04)

• **Over het Nederlandse publieke bestel**

- "Het omroepbeleid is een giftig mengsel van Haagse en Hilversumse mechanismen met als uitkomst: too little, too late" (in de VK, 6.12.03, die Harry Kramer citeert)
- "...Hilversum - hier zijn mensen vooral goed in het verscheuren van elkaar" (zegt Carel Kuyl in de VK, 23.6.03)
- "Als we ons niet aanpassen aan de eisen die kijkers en luisteraars aan ons stellen, als we ons niet vreselijk bekommeren om het feit dat voornamelijk 55-plussers naar onze programma's kijken en dat we op het gebied van Nederlandstalige fictie niet voldoende doen – sterker: we komen onze beloftes niet eens na – dan missen wij straks de boot." (G.J. Wolffensperger, in de VK 18.01.03)
- "Vervolgens moeten de omroepen veel meer gaan samenwerken. Waarom heeft iedereen zijn eigen studio? Films kunnen ook gezamenlijk worden ingekocht." (H. Bruins Slot in de NRC, 31.05.03)
- "De échte beer op de weg naar de toekomst van een zuiver en springlevend publiek bestel is juist dat overmatige commerciële gedrag

van geprofileerde omroepen. Met de nadruk op overmatig, want er is geen argument te bedenken dat publiek geld niet zou mogen worden ingezet om mensen te vermaken na een dag op school, in het gezin of op het werk. Naast cultuur- en informatieoverdracht is ook dat tot op zekere hoogte een maatschappelijke taak van publieke omroepen. Maar hoe meer de zenders gaan lijken op commerciële zenders, hoe luider de roep zal klinken om belastinggeld niet langer te steken in een taak die steeds beter wordt uitgevoerd door degenen die zonder subsidie hetzelfde doen."

(Fons van Westerloo in de NRC, 09.09.03)

- "KRO is koninklijke nog wat" (zegt geïnterviewde jongere Hawal Smayel in de VK, 25.10.03)
- "Bij de meeste omroepverenigingen wordt veel nadruk gelegd op de organisatie en op het jezelf instandhouden als vereniging. Een voorbeeld is de ledenwerving. Ik hoor van veel programmamakers dat ze zich storen aan de bochten waarin omroepen zich wringen om hun bestaansrecht te bewijzen." (Hettie Lubberding in de VK, 25.10.03)
- "Zolang het zuilenstelsel door Den Haag in stand wordt gehouden, blijft het behelpen met intensieve zuilendiplomatie, doublures, onderzoekscommissies, bezuinigingen en efficiency-kortingen" (Maarten Huygen, NRC, 15.11.03)
- "Het is in feite alleen de macht van een aantal politieke partijen die dit monstrem nog in de benen houdt" (schrijft Theo Monkhorst in de HCrt, 17.12.03)
- "Een publieke instelling hoort zich niet met commercie en reclame bezig te houden. De publieke omroep moet zich juist concentreren op zijn basistaken. De rest is extra" (meent de NRC in een hoofdartikel op 22.11.03).
- "Doe niet wat de commerciële beter kunnen. Schaf het kijkcijfer als criterium af, dus geen reclame meer op de publieke omroep" (Theo Monkhorst in de HCrt., 17.12.03)
- "...de expliciete opdracht aan de Publieke Omroep "voor iedereen" programma's te maken.... betekent (voor de VPPO) ook echt "voor iedereen". Zodat naast grotere groepen ook kleinere publieksgroepen door niet alledaags repertoire worden bediend" (zegt Peter Schrurs in VK, 20.12.03)
- Paul Brill vindt: "...dat naast alle kritiek de erkenning past dat de Nederlandse televisie nog altijd ruimte biedt zowel voor solide informatie als voor bijzondere productie."(in de VK, 15.11.03)
- "Ik denk dat het heel belangrijk is die afhankelijkheid van de politiek te verminderen. Het zou heel goed zijn als we meer met sponsoring en co-financiering zouden kunnen doen." (Frans Slangen in de VK, 31.01.04)
- "Het zwaartepunt moet bij de verenigingen blijven liggen. De politiek probeert steeds aan de knoppen te zitten, maar ze hebben nog net niet

voldoende lef om de verenigingen aan te pakken. En dat is maar goed ook." (Frans Slangen in de VK, 31.01.04)

- "Er is iets voor te zeggen, dat de hele omroep in elkaar stort en dat je daarvandaan hervormingen zou kunnen beginnen. Eigenlijk zou de politiek zich nog één keer heel erg met de omroep moeten bemoeien en zich dan op grote afstand daarvan plaatsen." (A.J. Heerma van Voss in de NRC, 30.01.04)
- "Als zelfstandig werkende organisaties richten de omroepen die het Derde net bespelen zich veel te veel op het verdedigen van de eigen positie. Ze steken onvoldoende energie en creativiteit in het beter maken van het Derde Net als geheel. Gevolg is een onevenwichtig programmapakket. Als de betrokken omroepen iets delen, is het dat ze het gemeenschappelijk belang als sluitpost beschouwen." (Witteman, Meurders, Van Nieuwkerk, Polak e.a. in de NRC, 18.12.04)
- "Echt gebeuren zal er niets. Daarvoor is de vervlechting van Den Haag (CDA en PvdA) en Hilversum te groot. Het waterhoofd van drie publieke zenders in een klein land wordt niet afgetapt tot twee. Dat zou goed zijn voor het bestel en voor de programma's, maar goed is niet altijd politiek." (Han Mulder in de HC, 27.09.03)

• **Over Staatssecretaris Medy Van der Laan**

- "Medy van der Laan, in 1991 een ambtelijke ontdekking van de toekomstige vice-premier Thom de Graaf "(schrijft NRC, 24.5.03)
- "U wilt alles, mevrouw, alles. En dat kan niet. U zult moeten kiezen" (mediawoordvoerder van de VVD, Frank de Grave, in de Tweede Kamer tegen staatssecretaris Van der Laan, NRC, 25.11.03)
- "Hoe kunnen omroepen tegelijkertijd miljoenen bezuinigen en investeren in vernieuwende televisie?" (Tweede Kamerlid Vendrik van Groen Links in het debat over de mediabegroting, NRC, 25.11.03)
- "Moet de publieke omroep zoveel mogelijk mensen bereiken of gaat het vooral om de kwaliteit van het gebodene? Van der Laan wil allebei tegelijk, blijkt uit haar brief aan de Tweede Kamer."(Maarten Huygen in de NRC, 15.11.03).
- "De omroepen werken te veel met mannen en richten zich te veel op mannen. Ze moeten beter hun best doen om jongeren, allochtonen en vrouwen te bereiken." (vindt staatssecretaris Van der Laan in de NRC, 17.11.03).

Over de Raad van Bestuur van de Publieke Omroep

- De Raad van Bestuur is nog bezig met het inventariseren van de aantallen managers bij de omroepen (uit nieuwsbericht van NRC, 17.12.03)
- "Binnen de publieke omroep gaan steeds meer stemmen op voor een ingrijpende hervorming." (nieuwsbericht in de VK, 21.11.03).
- Bruins Slot hoopt dat de veranderingen binnen één tot twee jaar hun beslag krijgen (uit nieuws bericht van HC, 4.11.03)
- "De Publieke Omroep wordt terecht aangesproken op zijn onafhankelijkheid van overheid, politiek, adverteerders, sponsors en commerciële activiteiten" (schrijft Bruins Slot in FD, 17.12.03)
- "Geldt de code-Tabaksblatt ook voor de Publieke Omroep?...zonder enig voor behoud...goed ondernemerschap waaronder inbegrepen integer en transparant handelen...(Bruins Slot, in FD,17.12.03)
- "De publieke omroep werkt bureaucratisch en tijdrovend. Nederland 1,2 en 3 vormen geen eenheid. Kennis en ervaring worden binnen de omroep niet uitgewisseld en de programmering is inflexibel." (staat volgens de VK, 21.11.03, in een vertrouwelijke notitie opgesteld door de directeuren van EO, TROS, VPRO en KRO)
- "Uit een uitgelekte notitie van een van de werkgroepen bleek dat omroepbazen zelf ook vinden dat de huidige organisatie niet goed werkt" (uit NRC, 1.12.03)
- "Als een politieke meerderheid het primaat bij de bestaande omroepen wil leggen, perk de NOS en de NPS dan in, en leg de macht in handen van de omroepvoorzitters. Wil je op termijn van de omroepen af, breidt dan de invloed van de NOS en de Raad van Bestuur echt uit." (Nico Haasbroek in de NRC 14.07.03)
- "Er is nog ruimte zat; de raad van bestuur mag begrotingen opstellen per net, en hij kan 25 procent van het totale omroep budget naar eigen inzicht besteden in plaats van tien procent zoals nu gebeurt" (aldus de architect van de Mediawet, Harry Kramer, over de klacht dat de Raad van Bestuur van de NOS vleugellam zou zijn; in VK 6.12.03)

• Over de nabije toekomst

- "(De ontwikkeling van de publieke omroep) gaat uiteindelijk wel een bepaalde richting uit, maar traag: het is twee stappen vooruit en één achteruit." (Harry Kramer in de VK,6.12.03)
- "Zoveel mogelijk programma's van een omroep moeten worden uitgezonden op het thuisnet van die omroep (besluit van RvB als geciteerd in HC, 4.11.03)
- "Volgens de woordvoerder (van de NOS) mist de Publieke Omroep 'hele groepen kijkers', waaronder de jongeren. Hij zegt dat de publieke

zenders "vrij veel zware programma's" hebben en "beter moeten afwisselen." (nieuwsbericht in de NRC, 2.1.04)

- "... een fusie van de omroepen, bijvoorbeeld tussen NPS, VPRO en VARA is wat betreft Keur (voorzitter en directeur VARA) een noodzaak" (aldus Wilma de Rek, VK, 20.12.03)
- "... een fusie met de AVRO sluit van Doodewaerd (voorzitter en directeur TROS) niet uit..." (aldus Wilma de Rek, VK, 20.12.2003)
- "... op termijn, over een jaar of vijf à tien, doen die netten er helemaal niet meer toe. Dan zitten mensen thuis hun eigen televisieavond samen te stellen... dan gaat het alleen nog om programma's" (aldus Wilma de Rek, VK, 20.12.03).
- "Maar ik zou tegen de omroepen willen zeggen: als u nou begint met net te doen of u goed met elkaar kan opschieten, en alvast zoveel mogelijk gaat samenwerken, zou dat dan niet enorm veel schelen? U kunt het allemaal best zelf." (aldus de raad die Harry Kramer bij zijn afscheid de omroepen meegeeft in VK, 6.12.03)

• **Over de omroepfinanciën**

- "Als ik uw complete lijst bekijk, rijst het beeld dat een aantal omroepen zich zwaar laat leiden door de vraag wat een programma oplevert aan extern geld." (I. Brakman in de NRC, 27.09.03)
- "We leven in de 21ste eeuw en als ik kijk naar alle affaires die we achter de rug hebben, denk ik dat iedereen ervan doordrongen moet zijn, dat als je met overheidsgeld werkt, je als organisatie volkomen doorzichtig moet zijn." (H. Bruins Slot in de VK, 15.03.03)
- "Integriteit is geen issue in Hilversum. De politiek heeft het ook nooit geëist. En het Commissariaat voor de Media mist de bevoegdheden om de integriteit en de aanbestedingen bij omroepverenigingen te controleren. Niet voor niets concludeerde de Algemene Rekenkamer vorig jaar dat de minister van OC&W, onder wie het omroepbeleid valt, zich geen oordeel kan vormen over de rechtmatige besteding van het geld door de omroepen. Er was te weinig informatie." (J. Dohmen in de NRC, 02.11.04)
- "Voorop staat dat een sterke, maar slanke publieke omroep nodig is zolang marktpartijen in het medialandschap diverse programmagenres onderwaarden. Dit betekent overigens niet dat, zoals nu stelselmatig gebeurt, de publieke omroep op haar beurt entrepreneur moet spelen. Hieruit volgt dat de STER moet worden afgeschaft." (Commentaar in de VK, 31.10.03)

• Over de bezuinigingen

- "De omroep wil nauwelijks bezuinigen op de Hilversumse structuren, maar vooral op de programma's" (schrijft Kasper Jansen in NRC, 14.11.03)
- "De volgorde is verkeerd. Er moet eerst gekeken worden naar overhead en management en als allerlaatste naar de programmering. Zolang er nog omroepen zijn die weigeren elkaar's studio's te gebruiken mag er niet op programma's worden bezuinigd." (Vladimir Bartels in het debat over de P.O., in de NRC, 19.22.03)
- "Van de kaasschaaf worden de mensen murw... Alleen maar snijden omwille van het snijden zonder zicht op een perspectief, daar krijg je de mensen niet snel enthousiast voor" (aldus Eric de Groot, partner bij Boer & Croon, in de VK, 16.12.03)
- "Waarom wordt er niet gesneden in de chefjes?" (Harmke Pijpers van Radio 1 tijdens het debat over de P.O. n.a.v. de opgelegde bezuinigingen, volgens de VK, 19.11.03)
- "Maar voorzitter Harm Bruins Slot van de publieke omroep beloofde dat ook bij de chefjes nog klappen gaan vallen." (nieuwsbericht over het debat over de P.O., VK, 19.11.03).
- "Bij de ondersteunende afdelingen van de publieke omroep verliezen 40 tot 50 mensen hun baan, bij de omroepinstellingen gaan naar verwachting tenminste 160 arbeidsplaatsen verloren." (aldus de VK, 21.11.03)
- "De (vijf radio) zenders moeten elk ongeveer drie miljoen euro inleveren" (aldus Jean-Pierre Geelen in het Media katern van de VK, 6.12.03)
- "Het NOS Journaal gaat vanaf 5 januari op werkdagen elk uur uitzenden op Nederland 2.... Hoewel het Journaal ongeveer een miljoen euro moest bezuinigen is voor deze vernieuwing 1.5 miljoen euro beschikbaar gesteld uit een apart fonds"(aldus Hans Laroes in de VK, 16.12.03)
- "Volgend jaar, als bij de hele omroep zeven miljoen bezuinigd wordt door meer herhalingen uit te zenden, (gaat) de pijn gevoeld (..) worden. 'Want dat betekent dat nieuwe programma's uit het schema gehaald worden' " (aldus een nieuwsbericht waarin TROS-directeur Huib Boermans aangehaald wordt, NRC, 19.22.03)
- "Het cabarettrio De Vliegende Panters lijkt het eerste slachtoffer van de bezuinigingen. De plannen voor een vervolgserie van de veelgeprezen, maar matig bekeken comedy-serie Daar Vliegende Panters staan tot 2005 in de ijskast. 'Om te kijken of we dan geld kunnen reserveren. Het is nu te duur' " (aldus hoofd amusement VARA, Kathleen Warners in de VK, 29.11).

• Over kijkcijfers en marktaandeel

- "...zoals ook de waarde van televisieprogramma's niet recht evenredig is aan de absolute kijkdichtheid" (zegt Peter Schrurs, VK, 20.12.03)
- "De commerciële zenders zijn niet mijn concurrent. Alleen op de advertentiemarkt komen we elkaar tegen, en daar verdienen zij meer dan wij. Zij zijn van de markt, wij zijn van de samenleving. Zij moeten geld verdienen, wij moeten een breed publiek bedienen." (H. Bruins Slot in de NRC, 31.05.03)
- "Meestal worden kunstprogramma's voor zessen of na twaalf uur uitgezonden. Ze tellen dus niet mee voor de marktaandelen." (Wim Weijland in de VK, 27.09.03)
- "Als er één partij is die faire mededinging in de Nederlandse media verstoort, dan is het wel de Publieke Omroep. Zwaar gesubsidieerd door de overheid doet de Publieke Omroep andere mediaspelers. Waaronder de commerciële televisie- en radiozenders maar ook de gedrukte pers, oneigenlijke concurrentie aan op de advertentiemarkt." (Commentaar in FD, 28.07.03)
- "(staatssecretaris van der Laan) meent dat door de zendercoördinatoren thans nog te veel wordt gekeken naar marktaandelen en kijkcijfers en dat deze voor de publieke omroep eigenlijk bijzaak dienen te zijn" (nieuwsbericht in NRC van 12.11.03)
- "Ik wantrouw ook een staatssecretaris die zegt dat (het kijkcijfer) niet belangrijk is, want als minder mensen naar de publieke omroep zouden kijken, weet ik zeker dat politici in Den Haag zouden denken: het kan wel een onsje minder daar in Hilversum" (Kees Driehuis in NRC, 12.11.03)
- "Het marktaandeel van de Publieke Omroep dat de laatste jaren al gestaag is gekrompen, daalde het afgelopen jaar verder, van 35.9 procent naar 34.4 procent." (nieuwsbericht in de NRC, 2.1.04).
- "Waardering is soms belangrijker dan het aantal kijkers" (Medy van der Laan in een interview, NRC, 17.11.03).
- "Ik vond het verschrikkelijk. Dat volstreekte dédain van programmamakers voor de kijker: bah." (zo citeert de Volksrant TROS-voorzitter Karel van Doodewaerd na het 'brede' debat over de toekomst van de publieke omroep, 19.11.03).
- "(De staatssecretaris) verwacht niet dat het het volgend jaar al lukt om een marktaandeel van 40 procent(nu 37) te halen.'Maar het is goed om ambities te hebben' " (aldus Medy van der Laan volgens de NRC, 25.11.03).

• **Over Radio 4**

- "Radio 4 wordt geen "Classic FM" " (zegt Ruud Bierman in NRC, 17.12.03)
- "De (programma) maker maakt zich in dit nieuwe Radio-4-plan meer dienstbaar aan zijn publiek. Bijvoorbeeld door af en toe zijn mond te houden voor de microfoon" (zegt Ad 's- Gravesande, VK, 20.12.03)
- (De EO) trekt zich medio volgend jaar overigens helemaal terug van de (Radio 4) zender, maar dat heeft niets van doen met de vernieuwing...(valt te lezen in VK, 12.11.03); Andries Knevel zegt daarover:"Religieuze muziek op Radio 4 klinkt er ook zonder ons, simpelweg omdat veel klassieke muziek een religieuze achtergrond heeft" (VK, 12.11.03)
- "Radio 4 dreigt volgens (Aad van Nieuwkerk, groepsredacteur bij de VPRO) af te dalen tot 'een soort jukebox die maar voort dreutelt' " (VK, 12.11.03).
- "De bezwaren van programmamakers worden volgens (Teunissen) ingegeven door een reële angst voor de eigen positie: In het plan kunnen we het ongeveer met de helft van het aantal mensen af" (aldus Margreet Teunissen, zendercoördinator en medeopsteller van het advies van de subwerkgroep Radio 4 in het Media katern van VK, 12.11.03)
- "Volgens VPRO-radiohoofdredacteur Arend-Jan Heerma van Voss....zouden de huidige 120 fte's met het plan (van de subwerkgroep) moeten worden teruggebracht tot ongeveer vijftig" (aldus de VK, 12.11.03).

• **Over de NPS**

- "De NPS is -...- de vrucht van vijandig paren" (zegt Ad van Liempt in VK, 28.6.03)
- "Ik heb nog nooit gehoord dat hier iets niet mocht"(idem over de NPS in VK, 28.6.03)
- NPS krijgt E 45 m/jaar uit Rijksbijdrage met de opdracht de NOS programmering aan te vullen, met nadruk op minderheden, zang, dans, cultuur (uit VK, 28.6.03)
- "Onverantwoord en onnodig: sluipmoord op het NOS-programma" (kop van een schotschrift van de Ondernemingsraad NOS inzake de NPS uit 1993)
- "Geen hond weet wat de NPS is" (zegt Maartje van Weegen in VK, 28.6.03)
- "Uiteindelijk heeft die splitsing alleen maar veel extra omroepbaasjes opgeleverd....De programma's die de NPS nu maakt had de NOS net zo goed kunnen maken" (zegt Maartje van Weegen in VK, 28.6.03)

• **Over informatieve programma's**

- "Het probleem van de publieke omroep is dat ze met de actualiteitenrubrieken Twee Vandaag, Netwerk en NOVA alleen maar de Volkskrant bij de kijker door de bus gooit" (aldus een anonieme medewerker van de P.O., geciteerd door Francisco van Jole, VK, 22.11.03)
- "Op geen van de zenders van RTL of SBS is een programma te vinden dat onder het predikaat links valt" (aldus Francisco van Jole, VK, 22.11.03)
- "Sponsoring van informatieve programma's kan gewoon niet. Sponsors willen altijd invloed." (netcoördinator Joop Daalmeijer in het debat over de P.O. volgens VK, 19.11.03).
- "Ik wilde dat NOVA het middelpunt werd van het debat in Nederland, een echt newshour"(Carel Kuyl in de VK, 23.6.03)
- "Waarom breekt groot nieuws toch zo vaak op zondag los? Is het om de journaals en de actualiteitenrubrieken te treiteren op dagen dat ze het minst op groot nieuws zijn ingesteld?" (zegt Ad van Liempt tegen Wilma de Rek, VK, 20.12.03)

• **Over sport**

- "De rechten op het vorige"wereldkampioenschap kostten (de publieke omroep) veertien miljoen euro. Hoeveel succesvol Nederlands tv-drama had daar niet voor kunnen worden geproduceerd? " (verzucht de NRC in een hoofdartikel op 22.11.03)
- "Met voetbal maak je vooral het mannelijke deel van de bevolking erg blij" (aldus de staatssecretaris in de VK, 17.11.03).
- De staatssecretaris over sport als taak voor de publieke omroep:"Je kunt zeggen dat ze veel geld aan sport uitgeven, maar het levert ook veel inkomsten op. Het verdient zich terug" (interview in de VK, 17.11.03).
- "Het D66-Kamerlid Bakker vreest dat de publieke omroep (..) alleen maar meer en meer voetbal zal gaan uitzenden om maar aan dat percentage (van 40) te kunnen voldoen" (nieuwsbericht in de Telegraaf, 25.11.03).
- "Er is plaats voor een stevige publieke omroep, maar moet die het grootste marktaandeel halen door middel van betaald voetbal?" (Commentaar in de NRC, 26.06.03)
- "De publieke omroep heeft geen keus, moet tot het uiterste gaan, om in de buurt van de veertig procent marktaandeel te blijven. Zonder Eredivisievoetbal is dat volslagen onmogelijk en dreigt een positie in de marge." (Ad van Liempt in de VK, 01.11.03)

• **Over amusement**

- "Uit het onderzoek van de Universiteit van Amsterdam blijkt dat de Publieke Omroep over 2001 en 2002 te veel programma's als niet-verstrooiend beschouwt. Het gaat dan om sport, kinderprogramma's, een groot deel van het tv-drama(films en series), muziek en praatprogramma's. De P.O. stelt in eigen rapportages dat hij wel voldoet aan het programmavoorschrift" (nieuwsbericht in de H.Crt, 22.11.03).
- "De P.O. laat verder weten dat die 'ruimhartig' aan het onderzoek (van de Universiteit van Amsterdam) heeft meegewerkt. (Onderzoeksleider) Bakker stelt dat zij hun medewerking hebben geweigerd" (nieuwsbericht in de H.Crt., 22.11.03)
- "Alleen door zeer creatief de programma's in te delen, slagen de omroepen erin het percentage 'verstrooiing' dat ze uitzenden onder het wettelijk maximum van 25 procent te houden." (nieuwsbericht VK, 22.11.03).
- "Volgens Piet Bakker, een van de onderzoekers, zou het percentage amusement als op de juiste wijze ingedeeld hoe dan ook boven de 25 procent uitkomen. 'Nu komen ze op 14 à 15 procent, maar dan tellen ze sport, jeugd en drama nooit mee als amusement" (uit nieuwsbericht VK, 22.11.03)
- "Het Commissariaat (van de Media) zou (volgens het rapport van de Universiteit van Amsterdam) meewerken aan het opstellen van een indeling die ertoe leidt dat de omroepen aan de wettelijke normen voldoen. 'Er wordt met categorieën geschoven tot de 25-procentgrens in zicht komt" (nieuwsbericht in de VK van 22.11.03).
- "Misschien kan er wel wat van het amusement (op tv) af...Ik wil meer echte kunst en cultuur..." (aldus Medy van der Laan in VK, 17.11.03)

• **Over drama**

- "We moeten ook afspreken wie wat gaat produceren, zodat we over vijf jaar vijf procent van de zendtijd aan Nederlands drama besteden." (Ruurd Bierman in de NRC, 03.10.03)
- "De ambitie van de publieke omroep is om meer drama te gaan uitzenden, maar in de praktijk van de afgelopen jaren is het aandeel daarvan in de totale programmering afgenomen" (meent Van der Laan). (Maar zij) begrijpt dat wel, 'want Nederlands drama is heel duur' ." (aldus de staatssecretaris in een toelichting op de aanbiedingsbrief bij de mediabegroting voor 2004-2008, volgens het FD, 15.11.03).
- "(Van der Laan) wil daarom dat de omroepverenigingen meer dan nu gezamenlijk drama gaan produceren en financieren" (nieuwsbericht in de NRC, 15.11.03).

- " Het aandeel Nederlands drama zakt gestaag. Tv-drama is duur en riskant. Miljoenen-uitgaven zijn geen garantie voor het door Van der Laan verlangde hoge marktaandeel" (Maarten Huygen in de NRC, 15.11.03)
- "Wil (Van der Laan) nog meer soap-achtige series of wil ze een dramaserie die reflecteert op de huidige samenleving?" (vraag Maria Goos zich af over staatssecretaris Medy van der Laan, in VK, 13.12.03).
- "Toch is het hemeltergend dat een omroep zo omgaat met iemand van Maria's statuur" (zegt Frank Ketelaar over Maria Goos, de VPRO en het 8 minuten format, VK 13.12.03)
- "(Is) de kans dat er ooit weer zo'n mooie serie als Oud Geld wordt gemaakt (..) verkeken? (vraagt Geert-Jan Bron zich af in de VK, 13.12.03)
- ".. Als gevolg van de extra vraag hebben cameramensen, belichters en andere vakmensen hun prijzen verdubbeld. Terwijl de publieke omroepen hun budgetten juist hebben verlaagd: voor 50 minuten drama is nu zo'n twee ton in euro's beschikbaar. Daar maak je geen Oud Geld voor".(Frank Ketelaar in de VK, 13.12.03)
- "Die ziekenhuisseries komen je toch de strot uit" (aldus Maria Goos, VK, 13.12.03)
- "Zal er over vijf jaar meer ruimte zijn voor kwaliteitsdrama bij de publieke omroep?" verzucht Geert-Jan Bron, VK, 13.12.03).
- "...bij monde van mediawoordvoerder Atsma (stelt het CDA zich) op achter de plannen van Van der Laan om de publieke omroep meer aan drama en cultuur te laten doen. 'Maar dat zou dan meer door de omroepen zelf moeten worden gedaan...en minder – zoals nu – door tussenkomst van het Stimuleringsfonds voor culturele omroepprogramma's' "(nieuwsbericht in NRVC van 12.11.03).

• **Over de Wereldomroep**

- "De Wereldomroep moet intensiever met Radio 1 gaan samenwerken, vindt Van der Laan (nieuwsbericht in de VK, 17.11.03).
- "Volgens (algemeen directeur van de Wereldomroep, L Bouwens) is het beleid van Van der Laan "een rechtstreeks ingreep van staatswege in de programma's van de Wereldomroep" (nieuwsbericht NRC, 22.11.03)
- "De binnenlandse publieke omroepen bezuinigen volgend jaar 40 miljoen euro, maar krijgen tegelijk 47 miljoen uit het Fonds Omroep Reserve (gevuld met belasting- en reclamegeld, red) erbij. Netto is dat zeven miljoen extra, niet minder! "(aldus directeur Bouwens van de Wereldomroep in NRC, 22.11.03)

• **Over de dagbladpers en de omroep**

- "Uitgeverij PCM is in feite een soort publieke omroep met drie VPRO's erin" (Harry Kramer in de VK, 6.12.03)
- "Dagbladen denken dat het beter met ze zal gaan als de publieke omroep een net kwijtraakt, de omroepen worden afgeschaft en de STER verdwijnt" (aldus VARA-directeur Vera Keur in NRC, 28.11.03).
- "De zuiverende werking van (NRC-verslaggever Joep Dohmen's) onderzoek kan bijdragen aan de gezondmaking van de publieke omroep" (vond Piet Hagen in NRC, 28.11.03).

Bijlage 6.

De buitenlandse Publieke Omroep: de Wereldomroep

. Het ondergeschoven kind

Op gezette tijden worden nut en noodzaak van de Wereldomroep in twijfel getrokken. De internationale radiozender in Hilversum wankelt dan weer op de rand van de afgrond en probeert zich met man en macht te weren en zijn bestaansrecht opnieuw gerechtvaardigd te krijgen. In zo'n periode bevindt de Wereldomroep zich nu.

Kortgeleden is een drastische reorganisatie doorgevoerd en is de leiding erin geslaagd niet alleen volgens opdracht te bezuinigen, maar ook geld voor nieuw beleid vrij te maken.

Niettemin kwam het adviesbureau McKinsey kortgeleden in zijn aanbevelingen aan het bestuur van de publieke omroep op het briljante idee nog eens 21 tot 29 miljoen euro per jaar op de begroting van de Wereldomroep te bezuinigen. Dat is plm. één derde van de gehele bezuiniging van 80 miljoen euro die in 2007 aan de nationale publieke omroep was opgelegd. En dat op een totale begroting van de Wereldomroep van 44 miljoen euro.

Het mag vrij pittig genoemd worden je klant aan te raden het geld dat die te kort komt bij een derde bedrijf weg te halen. Een voorbeeld van een sigaar ditmaal niet uit eigen doos, maar uit andermans doos.

Waar het de Wereldomroep aan schort is een stevige verankering in het politieke en maatschappelijke leven in ons land. En in het bijzonder in Den Haag. Daar weet men eigenlijk nooit wat men met deze tak van de publieke omroep aan moet en spant men zich ook niet in om de bescheiden, maar onmiskenbare goede werken van de Wereldomroep naar waarde te schatten.

Het is van tweeën één: óf men gaat na wat deze internationale zender voor Nederland kan betekenen en bij een positieve inschatting ontwikkelt het Ministerie van O C & W met de leiding van de Wereldomroep een consequent langere termijn beleid, óf als de afweging negatief uitvalt worden ook daaruit de consequenties getrokken. Een salami-tactiek van hogerhand is het laatste waarop de Wereldomroep zit te wachten.

Hier wordt de eerste lijn gevolgd. De Wereldomroep is een instrument van grote waarde met een schat aan ervaring, dat naar Hilversumse maatstaven efficiënt en effectief werk levert. Het instituut verdient het om

in zijn wereldwijde missie gebruikt te worden. Daarbij passen twee opmerkingen.

Externe expansie en interne integratie.

Allereerst zou nagegaan moeten worden of er niet aanleiding is de enkele jaren geleden opgeheven Arabische nieuwsdienst weer op te starten. En dan niet voor radiouitzendingen, maar via het inschakelen van satelliettelevisie, het medium immers voor het Midden-Oosten en omstreken.

Voorlopige berekeningen binnen de Wereldomroep laten zien dat een eerste, beperkte en bescheiden aanzet van een dergelijke dienst - twee uur per dag over drie tijdzones - plm. 6 miljoen euro per jaar extra zou kosten.

Een dergelijke Arabische nieuwsdienst zou voor het doelgebied zelf van betekenis kunnen zijn: Nederland is nu eenmaal in het buitenland niet direct verdacht als het nieuwsprogramma's verzorgt. Maar het kan ook binnenlandse werking hebben door de Nederlandse Arabistiek een impuls te geven en tegelijk een meer brede kennis over het hartland van de Islam te bevorderen.

De tweede opmerking, hiermee verband houdende, is deze. Het zou tevens overwogen moeten worden de Wereldomroep te integreren in het geheel van de publieke omroep. Het is goed mogelijk dat hiervoor, na aanvankelijke tegenzin over en weer, een draagvlak te ontwikkelen is. Het zou bovendien niet verbazen, als uit een dergelijke operatie echte efficiency besparingen te vinden zouden zijn, om niet te spreken van synergie, en dat het werk van de Wereldomroep naar buiten en naar binnen er door een grotere vlucht zou krijgen.

Als het op korte termijn tot een alomvattende, constructieve heroverweging komt van doel en opzet van de binnenlandse publieke omroep, zoals in dit rapport aanbevolen wordt, moet hierbij ook de Wereldomroep als buitenlandse publieke omroep betrokken worden. Het gaat om een nieuws- en actualiteitenzender die - in omvang, kwaliteit en waardering - direct na de BBC, de Voice of America, France Internationale en de Deutsche Welle komt. Daarvoor mag men in Den Haag wel eens wat meer moeite doen.
